

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

FENT CARREERANY

MARIA DE LA SALUT
ASSOCIACIÓ DE PREMSA FORANA
DE MALLORCA

PREMSA
FORANA

Número 87

OCTUBRE

Any 1993

* EL TERME DE
MARIA A L'ÈPOCA
MUSULMANA.

* LA PROBLEMÀTI-
CA DE LES AIGÜES
DE SA MARINETA

* FESTES DE
MARIA 93

* ENERGIES
CURATIVES I CANVI
D'ERA.

* EL CAMPIONAT
DE MALLORCA
D'ESCACS, A MARIA

* VIATGE A
LOURDES

El pregó de les festes

La primera Fira del Mercat d'Ocasió a Maria

Sumari

Editorial i sumari	2
L'edició a Maria	3
El terme de Maria a l'època musulmana	4
Sa Xerradeta amb Damià Perelló	8
Festes de Maria 93	11
Bullit de Notícies	12
Demografia. Telèfons	14
El temps. Temps passat	15
Natura i medi ambient: Notícies	16
Cursos de la Mancomunitat del Pla	16
Energies curatives i el canvi d'era	18
Carrerany Esportiu: Ciclisme	20
Carrerany Esportiu: Escacs	22
Carrerany Esportiu: Futbol	23
Lourdes	24

Fotografies:

Magi Ferriol Bauzà
 Miquel Morey Mas
 Antoni Cladera
 Gran Enciclopèdia de Mallorca
 Diario de Mallorca
 Revista Udol de Llubi
 Club Ciclista de Maria
 Club d'Escacs

EDITORIAL

El número de Fent Carrerany que va sortir coincidint amb les festes de la Mare de Déu presentava la novel·la d'incloure el color a la portada i el número que ara teniu a les mans és el primer que hem preparat amb la nova impressora làsser, que hem adquirit fa pocs dies. Aquestes innovacions de forma milloren indubtablement l'aspecte de la revista, més acurat i més d'acord amb les preferències estètiques actuals.

Fent un petit repàs de la trajectòria d'aquests vuitanta-set números de Fent Carrerany, podem dir que ja tenim una història de quasi vuit anys, duim publicades més de dues mil pàgines, i actualment feim una tirada de quasi 500 exemplars de cada número. Tot això es diu molt depressa i les xifres són molt fredes, però amaguen un rerafons de treball constant i d'entusiasme que queda amagat darrera l'hàbit que ja s'ha generat en els nostres lectors de rebre amb regularitat un publicació que molts ja consideren seva. Al llarg d'aquests vuit anys han passat pel consell de redacció de fent Carrerany una quinzena de persones, cada una d'elles amb el seu estil i el seu tarannà personal, però totes amb la característica comuna de fer una feina que els resulta agradable i que fan seriosament; els nostres col·laboradors són també d'allò més variat, en estil i en idees, però tots han trobat a les nostres pàgines el lloc que hi han demanat. Tractam de fer una publicació local que al mateix temps estigui oberta a qüestions generals que presenten un interès per als nostres lectors.

Creim que no és exagerat afirmar que Fent Carrerany és un exemple del que pot fer un grup de gent si té entusiasme, encara que no tenguim gaires mitjans materials ni gaire ajudes; el que compta és la voluntat de treball i saber que d'alguna manera contribuïm a generar ganes de llegir en molts i ganes d'escriure en alguns.

EQUIP DE REDACCIÓ:

Magi Ferriol Bauzà
 Pere Fons Pascual
 Joan Gelabert Mas
 Margalida Mas Vicens
 Miquel Morey Mas
 Onofre Sureda Ribas

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO:

Pere Crespi Salom, Antoni Mas Fornés, Catalina Maria Sala i Barceló, Mancomunitat del Pla de Mallorca, F.C. Mariense, Enric Pozo Mas, Club Ciclista de Maria de la Salut.

EDITA: Associació Cultural FENT CARRERANY,
 Sant Miquel, 11 07519 Maria de la Salut

IMPRIMEIX: Apostol y Civilizador,
 Petra.

Nº DEPOSIT LEGAL: PM-457/1986

La redacció de Fent Carrerany no es fa responsable de les opinions dels qui hi escriuen

L'EDICIÓ A MARIA

El passat dia dotze de setembre va aparèixer a la Gran Enciclopèdia de Mallorca que publica el Grup Serra, el nostre poble, Maria de la Salut, en un magnífic treball realitzat per Bartomeu Pastor.

Dies després, ell i jo comentarem el que va sortir publicat i xerrarem de les publicacions que s'havien editat a Maria al llarg del temps, i sobre les que es passava molt per damunt a l'Enciclopèdia.

La casualitat va fer que el mateix dia cercant uns papers, trobàs el bolletí informatiu número 4 que l'any 1979 va publicar la delegació de l'Obra Cultural Balear que existia en aquell temps i que es venia al preu de 50' -Ptes.

Un dels articles publicats, amb el títol "L'edició a Maria" tractava de les publicacions que igual que "FENT CARRERANY" han recollit part de la història del nostre poble. El que segueix, és la reproducció textual d'aquest article anònim. En un futur, si trob els altres exemplars, tenc intenció de reproduir algun article més.

"El dia de demà, quan una persona qualsevol tenguí interès per conèixer una mica la vida del poble de Maria en un moment determinat i no pugui acudir a les fonts orals perquè o bé ja no hi ha ningú que se'n recordi d'allò que a ell li interessa, o perquè els qui ho varen viure ja no hi són, li resultarà imprescindible acudir a les fonts escrites.

Articles a la premsa, documents oficials, o qualsevol full que amb aquella precisa qüestió s'editàs tendran per ell un valor extraordinari i l'ajudaran a entendre, totalment o parcial, allò que desitjava.

Deixant de banda la crònica periodística i els documents oficials, l'edició, a Maria, de qualsevol fulletó, revista o bolletí té per al dia de demà un valor extraordinari.

Consultar els bolletins que la Falange local edita immediatament després de la guerra, o els que l'"Acció Catòlica" repartia entre els seus afiliats, la major part de dones i homes del poble, donant compte de les seves activitats, descobriria aspectes de la vida local molt interessants.

Durant la dècada dels setanta, són poques les publicacions que surten a Maria. Anem a fer-ne un recompte.

El desembre del 69, el Tele-Club de Maria treia el primer número de la seva revista "VESTA".

Amb una portada impecablement reproduïda en offset, la revista tenia un total de dotze pàgines i contenia set articles sobre temes referents a història, agricultura, religió, sexualitat i lectures. Dues editorials, una donant compte de l'aparició de la revista i una altra fent referència a la data nadalenca, i una pàgina d'humor i curiositats contemplen el contingut d'aquest primer número. Tots els articles, llevat d'un, signat per Bartomeu Ribas, apareixien escrits en castellà. Al llarg de tota la revista se deixa entreveure el caràcter catòlico-progressista del nucli de gent que l'editava.

El segon número que aparegué l'agost del 70, seria el darrer que editaren. El nucli de gent que editaren aquest segon número varià considerablement. El caire catòlico-misticista del primer número no apareixia de forma tan

maria de la salut

evident i un canvi d'orientació se notava en tots els articles.

Un d'ells feia una subtil referència d'un canvi en el plantejaments polítics, un altre plantejava, lleugerament, el problema d'alliberament de la dona i un altre donava una sèrie de consells per a una racionalització de l'agricultura a Maria. Com l'anterior, però, solament un dels articles apareixia en català. Aquest feia referència als vincles culturals de les terres de parla catalana.

No seria fins a l'any 76, quan tornaria publicar-se a Maria una revista o monografia que hi fes referència. Serien els alumnes de segona etapa de l'escola de Maria els qui publicaren el juny del 76 un resum d'una sèrie de treballs seus que feien referència a qüestions d'història de Maria i Ariany.

De la mateixa escola de Maria sortiria la segona revista de què tenc notícia: "ESCOLA".

D'aqueixa revista, confeccionada pels mateixos al.lots de l'escola en varen sortir un total de cinc números, on donaven compte de totes les activitats a realitzar i publicaven treballs seus -indistintament en català i en castellà- de l'octubre del 77, fins al juny del 78.

I, finalment, s'ha de fer referència al recull de gloses que els mateixos alumnes publicaren l'any 78.

Aquest és, molt resumit, el panorama de l'edició a Maria durant els anys setanta. Esperem que la nostra revista pugui tenir una continuïtat estable i el dia de demà pugui ser usada per comprendre coses que avui són de primera mà."

Fins aquí, la reproducció de l'esmentat article, anònim si bé en una frase algú el s'autoatribueix.

Després, al nostre poble, a més de "FENT CARRERANY", s'han seguit publicant distintes revistes de caràcter escolar, "TOTS SANTS", informatius municipals editats des de l'Ajuntament amb distinta sort, un catàleg de l'Arxiu de la Biblioteca Municipal editat pel Consell Insular de Mallorca ara fa 3 anys, la història dels 10 anys d'existència del Club Ciclista, programes electorals amb caràcter local i altres amb la tapa canviada de l'estandart de cada grup polític, i no podem oblidar els cartells, bases i triptics dels distints esdeveniments que s'han celebrat i que també en el futur serviran per recordar i comprendre el que s'ha fet a Maria.

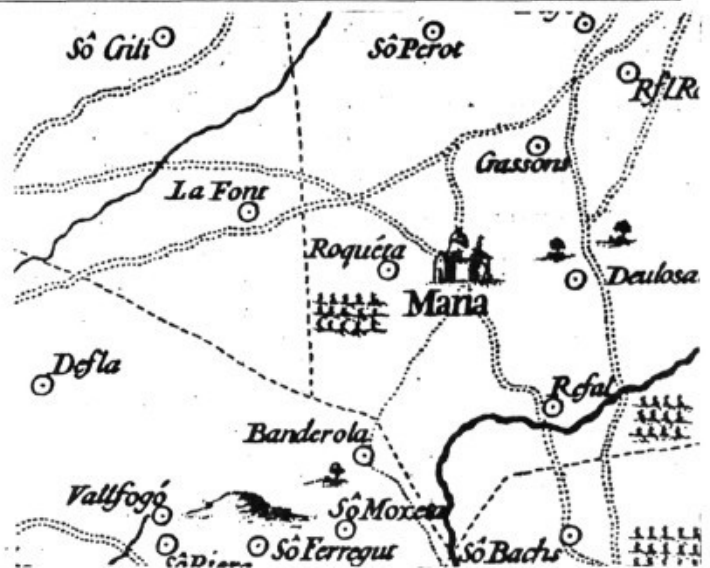
Avui en dia, tots disposam de més mitjans per realitzar edicions, publicacions, etc... i no resulta tan novedós i inusual l'aparició de qualsevol d'aquests elements com abans. Igual que la porcella rostida i les fotografies.

Jaume Mestre.

EL TERME DE MARIA A L'ÈPOCA MUSULMANA

A l'època musulmana la geografia agrària de la Mallorca rural bàsicament estava conformada per una xarxa d'assentaments denominats a la documentació alqueries i rafals. L'historiador P. Guichard suggerí que l'alqueria era un llogaret o vila habitat per una comunitat de camperols lliures i independents mentre que el rafal designaria terres de propietat privada. A Mallorca, l'extensió mitjana de les alqueries era de 83'72 ha i la dels rafals era de 49'02 ha. Sembla que les terres que no formaven part de cap alqueria o rafal o d'altres tipus d'assentament eren terres d'ús comú, que es devien dedicar a la pastura del bestiar. Bona part dels noms d'aquest assentaments eren topònims clànics i tribals, àrabs i berebers (els berebers són una ètnia originària del nord d'Àfrica). S'entén per topònim clànic aquell compost pel prefix o partícula Bani i les seves variants, seguit d'un antropònim. El significat de l'expressió és "fills o descendents de" més el nom de l'avantpassat que es considera comú a tot el clan o grup. Tot l'anterior fa pensar en l'existència de comunitats de pagesos solidaris pel que fa als drets que exercien sobre les terres. Aquestes comunitats pageses devien dirigir el procés productiu sota les ordres dels caps del clan i no estaven obligades a pagar cap impost o tribut, tret dels deguts al rei o sultà. L'abundància de topònims tribals (que reproduïen el nom d'un clan àrab o bereber) palesa una important immigració àrab i bereber i, alhora, un grau d'islamització molt elevat. Just abans de la conquesta catalana del 1.229 la població de Mallorca tenia com a llengua l'àrab, i com a religió l'islam. Aquesta islamització degué esdevenir el principal factor de cohesió d'una població mallorquina pluriètnica (la població mulata i negra era molt nombrosa, segurament més d'un 30% de la població).

La informació documental sobre assentaments d'època musulmana a l'actual terme de Maria és molt poc nombrosa, i a més, incompleta, car, tret d'un sol cas, desconeixem l'extensió de les alqueries o rafals i tampoc sovintegen els esments als usos del sòl. La gran majoria dels documents que hi fan referència provenen de l'escripció de cartes reials de l'arxiu del Regne de Mallorca. El seu estudi, així com el d'altres fonts, ha permès fixar que la totalitat de les terres de l'actual terme de Maria formava part del districte de Muruh, juntament amb Santa Margalida, Muro i Llubí. Tots els esments d'assentaments musulmans són d'alqueries i rafals, no apareixen cap altre tipus d'explotació. Si apareixen, en canvi, nous conceptes referits a la societat feudal introduïda amb la conquesta catalana que així mateix ens proporcionen informació indirecta de l'època islàmica com ara tenència ("tenència de Pere Lluç Roig", ARM ECR 348 f.69, 1.273, "tenència alqueria Maria" ARM ECR 348 f.149 "tenència de Berenguer Clavell" ARM ECR 348 f.68), cavalleria, ("la cavalleria qui es dita Oyro") honor ("Honor de Berenguer Soch, honor d'en Guardia, d'en Serra i d'en Cardona." ARM. perg. A-XIII.nº 70). De vegades s'usa indistintament un d'aquests termes o el d'alqueria o rafal per a

referir-se a la mateixa realitat espacial, fins i tot es confon l'alqueria amb el rafal. (Al 1.273 Berenguer Robert i sa muller Ramona venen a Guillem Casesnoves la tercera part que tenen a l'alqueria dita Sanceres, també dita "lo rafal dels deulosavs".)

L'anterior, i el ràpid procés de substitució de la toponímia àrab-berber per la catalana, fan que la informació documental que ens pugui informar sobre l'època musulmana de que disposam sia molt migrada. Així mateix coneixem la situació, exacta o aproximada, d'alguns topònims ja desapareguts: Almaraytz (segurament la part de Son Perot confrontant amb el Rafal Roig, Es Gassons i Maria), Nepda o Nepta (segons es desprèn dels confrontes, seria l'actual Son Bachs) Bachat (rafal que formava part de l'actual Montblanch) Benialacham (que conformava la major part de l'actual Montblanch) o Benahilir (l'actual Raboster). Aquests dos darrers topònims són exemples clars d'allò que n'hem dit un topònim clànic: Beni o Bena (fills o descendents de) més el nom del que es considera un avantpassat comú (Benialacham, Bena-hilir). D'altres alqueries i rafals en tractar-se de topònims de rel aparentment llatina, desconeixem si el seu nom es conservà des d'èpoques anteriors durant l'època islàmica o si es tracta de topònims catalans. Es el cas de Colombar (Rafal Roig) Lluç Roig (part de l'actual Alqueria Blanca) o Sanceres (actual Deulosav). El topònim Maria, que donà nom a l'actual nucli el trobam documentat per primer cop al 1.259, en que Ponç Hug, Comte d'Empúries confirmà a Guillem Robert la compra feta a Bernat de Vilanova de l'alqueria Maria i altres rafals. (ALOMAR G. i ROSSELLÓ (1.989): "Història de Muro" Volum II).

No crec que s'hagi d'identificar com s'ha fet sovint fins ara, aquesta alqueria amb l'alqueria Maria del terme de Petra esmentada al repartiment, car aqueixa alqueria correspon gairebé en tota seguretat a l'actual Puig de Bonany del terme de Petra que conservà el nom de Maria fins el segle XVI. El significat del topònim sembla que en quasi tota seguretat deu ésser el de turó o elevació. Aqueix és el parer de J. Coromines i J. Mascaró a l'Onomasticon Catalanae, referint-se entre d'altres al topònim que dona nom al poble de Maria. Sembla confirmar aquesta hipòtesi el fet que tant Maria com el Puig de Bonany o el Puig de Maria a Pollença es corresponguin amb

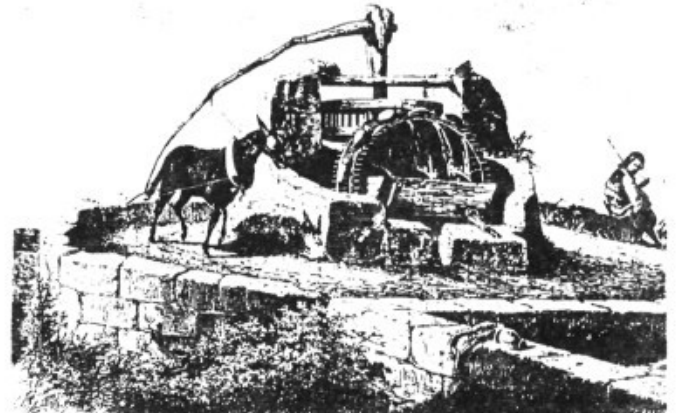
elevacions o turons. En tot cas, la tesi que relaciona el topònim Maria amb la Mare de Déu sembla no tenir gaire fonament.

Un altre tipus d'informació sobre l'època musulmana ens la proporciona l'arqueologia i l'ús conjunt de les fonts arqueològiques i documentals. Per l'estudi de la situació dels topònims i de restes arqueològiques, sembla que les terres bones a que abans ens hem referit, les edificacions de les alqueries i rafals es situaven damunt els turons o als seus voltants (Raboster, Maria, Roqueta, El Pujol) moltes vegades coincidint o situant-se molt prop de l'emplaçament de restes prehistòriques o d'època romana (per exemple, Deulosalv on hi ha restes talaiòtiques, les Coves dels Pilars, vora les quals hi ha restes d'un assentament d'època musulmana o el Pujol, rafal documental al segle XIII, on hi ha restes d'un talaiot vora les cases). Segons això, els rafals o alqueries musulmanes sovint només haurien suposat una reocupació o una continuïtat d'antics assentaments, però amb estratègies d'ocupació i d'ús del sol diferents de les precedents.

Només coneixem l'extensió d'un assentament. Es tracta del rafal Bennahilir (Raboster) de quatre jovades (64 quarterades = 45'45 hectàrees) (E.K.Aguiló BSAL XIII Pag. 287), la qual extensió que s'apropa molt a la mitjana d'extensió calculada per als rafals a Mallorca (49'02 ha).

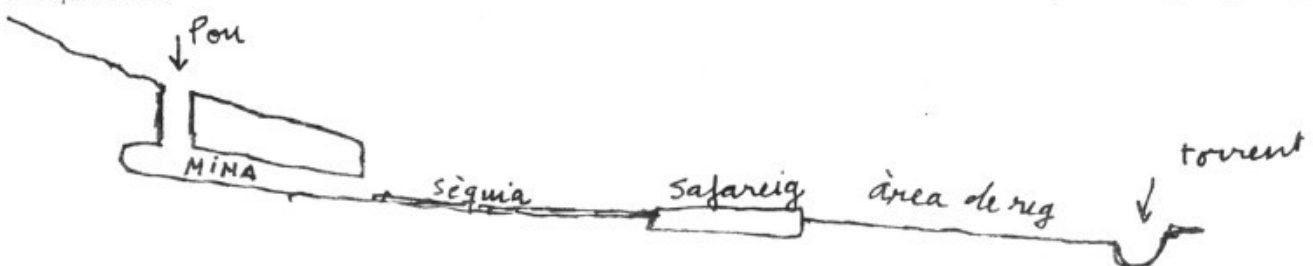
A aquesta zona sembla que tingueren bastant d'importància els conreus irrigats, el que deduïm de l'abundància de fonts de mina ("qanats") a aquests indrets. Concretament la gruta de Roqueta, Sa Font, a terres de l'Alqueria Blanca, s'Hort d'en Vico, a la Bisbal, o la font del Pujol. Molt prop de la font del Pujol existeixen altres fonts de mina que capten les aigües del turó de la Bisbal del terme de Maria però que estan situades al terme de Santa Margalida (les fonts de s'Hort d'en Degollat, s'Hort d'en Mestre, s'Hort de Raboster).

El qanats o font de mina que trobam al terme de Maria o Santa Margalida tenen un sistema constructiu prou peculiar, vertader exemple d'adaptació al medi. La totalitat dels qanats es troben a les terres bones, al peu de turons que no solen sobrepassar o depassen de poc els cent metres d'alçària. Aquests qanats o fonts de mina estan situats al marge oriental de la Siquia Reial, que es troba molt propera a aquests turons. Solen constar d'un pou mare que es solia construir a la part baixa del turó, per tal de localitzar l'aigua, la galeria o mina pròpiament dita que conduïa, aprofitant el pendent o rost, l'aigua cap a l'exterior. Allà hi sol haver una siquia que condueix l'aigua cap a un safareig des d'on es repartia l'aigua per al seu posterior ús. L'aigua sobrant es dirigia normalment mitjançant una siquia cap al torrent o Siquia Reial.

No en tenim cap notícia de la seva existència al segle XIII llevat de la font del Pujol, al 1.247 (EK. Aguiló BSAL XIII pag.287) la qual font neix dins el terme de Maria però rega terres del terme de Santa Margalida. Això no vol dir, però, que la majoria de qanats no datin d'època musulmana, car normalment apareixien associats amb alqueries i rafals existents al segle XIII (Sa Bisbal, Raboster, Roqueta). Aquí cal recordar que els instruments de venda de les alqueries i rafals són molt freqüents les referències a aigües i horts sense que s'especifiqui en què consisteixen. Per exemple al 1.238 Guillem Hug com a procurador del Comte d'Empúries, establí a Pere de Guàrdia i a Cardona de Roqueta dues parts de l'Honor, cavalleria, i alqueria de Roqueta, cases, terres, vinya, figueral i hort al terme de Santa Margalida dels que en feren delme de tots els fruit llevat de l'hort i el figueral (Biblioteca de La Real. BB-1-141-26, f.36). A la venda de part de l'alqueria Benilacham i del rafal Bachat, s'especifica que la venda comprenia les terres conreades i ermes, prats, pastures, herbes, aigües, llenyes, selves, boscos, vinyes, arbres i plantes de diverses castes, cases, casals i horts, situats a les dites terres. (ARM ECR 348 f.102-102v). A més, alguns d'aquests "Qanats" o fonts de mina ja apareixen esmentats en dates tan primerenques com el segle XIV, la font del Pujol a 1.365 (ARM LC 30 f.77) i la font de l'alqueria Roqueta a 1.397 quan la dona Maciana, vidua de Jaume Pastor, afirmava que ella i els seus predecessors tenien i havien tingut l'alqueria Roqueta amb una font i que el batle a instància de Pere Balaguer de l'alqueria Lempí no volia que aquesta dona empràs aigua de la font perquè deia que tan sols ell hi tenia empriu. (ARM LC 72 f.165 v). D'altres fonts com l'Hort de La Bisbal (hort d'en Vico) només les hem pogut documentar al segle XVI.

A més la tendència en els primers segles que seguiren

Esquema síntesi dels qanat(s) o fonts de mina de Santa Margalida i Maria.

a la conquesta catalana del 1.229, sembla que fou conservar la infraestructura hidràulica musulmana, car la construcció de noves fonts de mina i pous requerien inversions importants, segurament ben difícils per als repobladors.

Això mateix podem dir dels pous i sinies documentats als segles XIII i XIV, com per exemple el pou públic de Maria, documentat a la segona meitat del segle XIV, o la sinia i "aigües" que hi havia entre Deulosalv i Colombars (Rafal Roig), documentades per primera vegada el 1.341, a una controvèrsia entre Bernal Rafard (posseïdor de Colombars) i Bernat Cerdà (posseïdor de Deulosalv) sobre l'ús de l'aigua d'una sinia i un camí que era entre les seves terres. Bernat Cerdà feu uns capitols intentant demostrar que totes les garrigues i les aigües eren comunes, així com un altre pou i aigües. (ARM Joan Terriola T-603 f.13v). Segurament cal identificar la sinia esmentada al document amb la situada a ca'n Pep Manento, situada just als límits del Rafal Roig i Deulosalv, la qual, segons informació oral del seu propietari, constituïa l'antic hort del Rafal Roig.

L'ocupació de les terres "primes", devia ésser molt menor, i de vegades, pot ser només temporal. Les terres susceptibles de ser conreades amb rendiments acceptables no hi són massa nombroses, sobretot a la zona de Montblanch. A més, el relleu, i el tipus de roca, marès, impedeixen o no afavoreixen gens la construcció de fonts de mina -que hi són inexistent- i de pous i sinies. Els assentaments es devien situar prop de les millors terres, també coincidint amb la ubicació o estant a la vora d'assentaments de cronologia anterior, dels que en podrien

suposar una continuïtat o una reocupació.

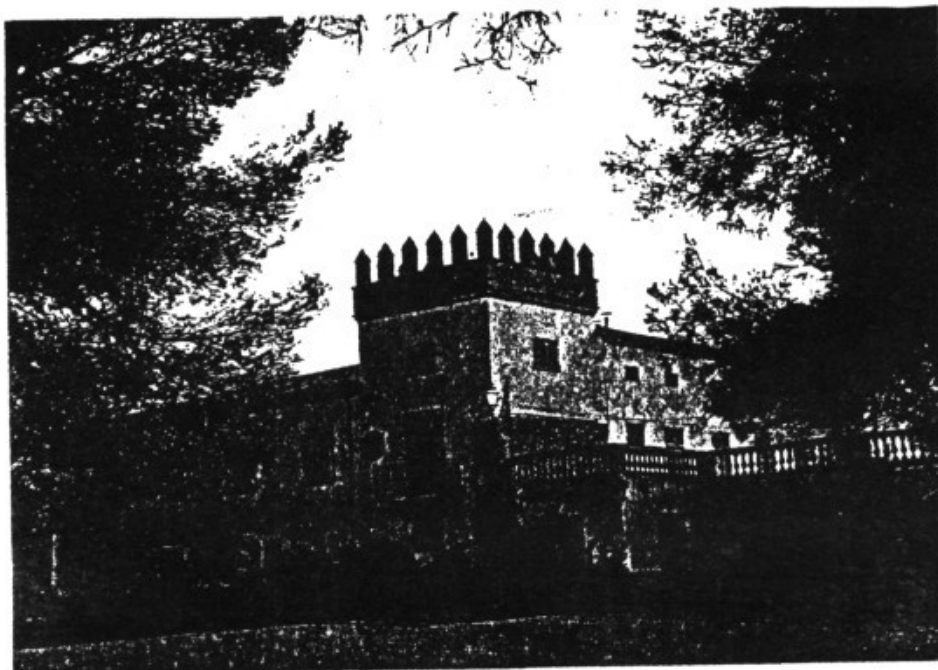
L'exemple més clar del que diem n'és el jaciment de les coves dels Pilars, rafa documentat al segle XIV, i que forma part de l'actual Montblanch, on vora les coves, de cronologia prehistòrica (talaiòtica o post-talaiòtica), hi existí un assentament que devia conrear les terres bones del costat del torrent de Son Fullós, envoltades de garriga. D'aquell assentament no en queden restes de construccions, només abundants restes de ceràmiques, el que fa suposar que els seus habitants degueren reocupar les coves, o fer barraques o construccions temporals de branques i fang (Font: Carta arqueològica de Santa Margalida i Maria).

La societat musulmana mallorquina fou destruïda per la conquesta catalana del 1.229. L'organització social canvià d'arrel, essent substituïda per una societat feudal, basada, però no igual, a la catalana conqueridora, de la qual, el terme de Maria en constituirà sens dubte un bon exemple. La nova societat conservarà la nomenclatura agrària musulmana (alqueria, rafa, etc.), però passant a designar noves relacions socials i de producció. Pel que fa la destí de la població musulmana a Mallorca, com és sabut, després de la conquesta no s'hi creà cap Aljama, és a dir una comunitat musulmana amb uns drets jurídicament establerts: la població mallorquina fou esclavitzada. Molts foren venuts fora de Mallorca, i la resta continuaren treballant com a esclaus a les que abans havien estat les seves terres. Un cert nombre aconseguiren alliberar-se, i part d'ells es batiaren i s'integraren dins la nova societat cristiana, adoptant noms i llinatges cristians. Aquest tipus d'integració, segons

l'historiador Ricard Soto, fa dels batiats el darrer esglaó de l'escala social mallorquina. I això perquè els obliga a adoptar una llengua dels nous pobladors, catalans amb la seva gran majoria, que durant tot el segle XIII i bona part del XIV, s'establiran a Mallorca. Tot això, però, ja és una altra història.

Al respecte, vull afegir, no hem de caure en el parany fàcil i sovint usat amb una clara intencionalitat política, perquè "els catalans ens conquistaren". Ans el contrari: els mallorquins d'avui som bàsicament els descendents i continuadors dels conqueridors, és a dir, dels repobladors catalans. I la memòria popular encara ho recorda, i per això encara destria tot el que és anterior i distint a la seva cultura amb una denominació ben significativa: "això és del temps dels moros".

Antoni Mas i Fornés.

† Montblanch (Maria de la Salut)

G. E. M.

SA XERRADETA AMB...

El protagonista de la nostra xerradeta d'aquest mes no és de Maria i la seva vinculació amb el nostre poble és més puntual que altra cosa. Això no obstant, la seva veu, la seva opinió, és per als mariers molt més que un fet puntual. Tots haureu sentit parlar, vist per la televisió, o bé llegit a la premsa, que de Ciutat se'n volen dur l'aigua de SA MARINETA cap a la capital. Aquest tema, que ja s'arrossega des d'abans de les darreres eleccions, no ha deixat de ser notícia aquests tres darrers mesos. El nostre entrevistat, en DAMIÀ PERELLÓ, és llubiner i regidor del seu Ajuntament. Ell va ser qui va donar el senyal d'alarma i va començar, des dels seus coneixements tècnics sobre el tema, a qüestionar el procediment que es volia utilitzar, la poca informació que s'havia donat als afectats, i les característiques tècniques del projecte. Quan es parla d'aigües subterrànies, tothom en diu la seva, tothom en sap molt i tothom opina. De literatura sobre el tema n'hi ha molta. Que si el subsòl de Mallorca és ple d'aigua, que si una correntia ve dels Pirineus, etc. La veritat científica, però, va per uns altres camins. I no podem oblidar que el terme de Maria llinda amb el de Llubí, i que si ells protestaven amb coneixement de causa, els mariers també ens podriem sentir afectats.

-A veure Damià quan parlem d'aigua a Mallorca, amb quina quantitat d'aigua comptam?

*Es parla d'uns 345 hectòmetres globals, però es que amb certesa no se sap. A Mallorca cauen uns 1400 hm. cúbics per any i només un 18% s'infiltra. És el mateix que els que diuen que quan reguen no gasten aigua, això és una incertesa, ja que només un 18% aproximadament se torna a infiltrar.

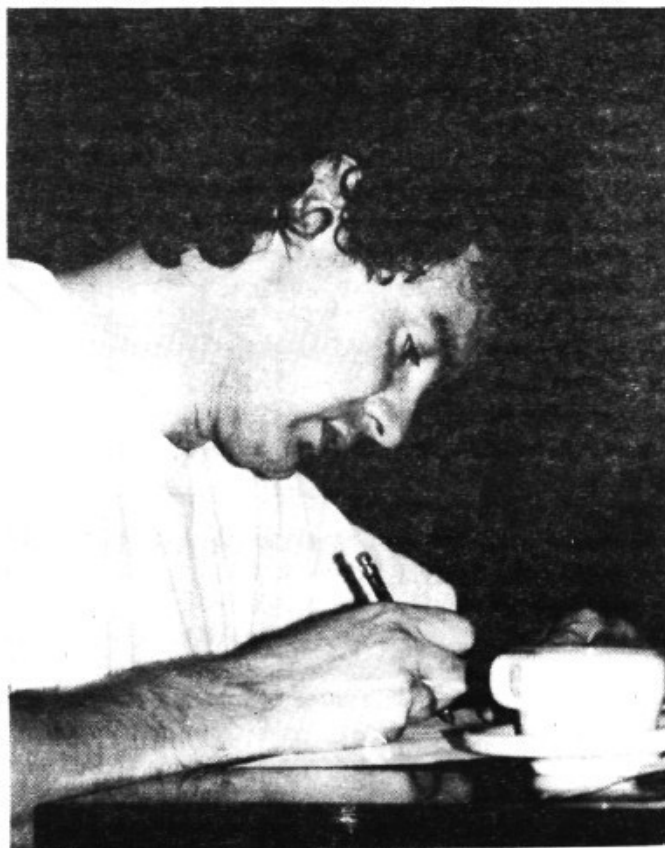
-Què passa amb la resta de l'aigua?

*Amb la resta passa el que anomenam evotranspiració; o bé s'evapora directament o bé transpira a través de les plantes. Pensau que a un bosc, un alzinalet hi poden anar 5000 litres per dia per la transpiració cutània de les plantes. Fins que l'aigua no ha travessat el llindar que el sol no la pugui evaporar, l'aigua no s'infiltra, torna per amunt. Si plou molt o fa una barrumbada, l'aigua no passa aquest llindar i se'n torna per amunt, per tant no només és ploure; ha de ploure un parell de dies, brusqueta, brusqueta. Per fer un quilo d'alfals es necessiten 400 litres d'aigua. Molta d'aigua se'n va per les plantes. Així que només és el 18% de l'aigua de pluja de la que es disposa a Mallorca. A més a més tenim uns embassaments i la quantitat testimonial que podem tenir a dins les cisternes.

-Quan es parla de SA MARINETA a què es refereixen?

*Bé, no és SA MARINETA, la zona és Llubí-Muro. El terme de SA MARINETA correspon a una altra zona, a una altra conca, en la que hi queda inclosa una part del terme de Maria, i que en principi no té connexió directa amb la conca de Llubí-Muro.

DAMIÀ PERELLÓ, MEMBRE DE LA COORDINADORA EN DEFENSA DE LES AIGÜES DE SA MARINETA

Aquí en Damià ens comenta que segons la composició del sòl, l'aigua infiltrada al terme de Maria tendria dues conques, independents entre elles, i independents de la de Llubí-Muro i ens deixa un mapa hidrogeològic per tal de veure millor aquesta separació de conques.

-L'aigua de Maria, la que ha d'abastir tot el poble i que ve del pou de Roqueta, es podria acabar?

*La zona de Maria, Montuiri, Algaida i tots aquests pobles que tenen problemes d'aigua, el que han de fer són estudis més exhaustius, amb treball de camp, cartografia geològica, etc. perquè si tenim un aquífer que és com un torrent davall nosaltres i que sembla que per molt que xupis mai no s'eixugarà, si que estam exposats a treure aigua salada. Aquí no hi ha problemes de cabal, hi ha problemes d'intrusió. A Maria de la Salut podeu tenir problemes de descensos, o sigui d'acabar l'aigua. Per tant allà on se fa un pou s'ha de tenir coneixement que a la zona hi ha un aquífer que alimenta el pou, però en relació a la quantitat d'aigua que es vol extreure. A Maria hi ha aigua, més dispersa que a Llubí, i que també va a la mar...

...a la mar?

*Tota aigua té el seu destí final a la mar. Pot estar 200 anys per arribar-hi, però acaba a la mar. És com l'aigua d'un torrent que queda dins un gorg, el seu destí final és la mar, encara que estigui dins el gorg un any. A vegades hem sentit dir als padrins "aquí un temps sempre hi corria aigua i no plovia". Aquella síquia que hi ha entre Llubí i Maria (es

refereix a la Siquia Reial), que hi ha aquell canyar, jo tenc record que acompanyant mon pare a cercar ametlles a Maria moltes de vegades s'hi veia aigua córrer. Ara, però, de cada vegada n'hi veuen manco. Per què? perquè allà és una comarca sub-explotada d'aigua, perquè deixant Montblanc a part, qui té hort a dins Maria? no hortet casolà, horta important? Molts pocs en tenen. Aleshores aquests petits aquífers poden sortir en un moment donat a la superfície topogràfica i formen aquests petits rierols que sempre tenen humitat i van drenant a poc a poc. El dia que se comencin a explotar aquests aquífers això desapareixerà. A Llubí hi havia una font, que jo no l'he vista pràcticament rajar mai, perquè l'aqüífer sí està sobre-explotat, no a Llubí, però sí a llocs com Sa Pobla i Muro. Això ha fet que baixi de nivell.

-A Roqueta hi havia una gruta artificial, d'uns metres de profunditat, i l'aigua l'empraven per regar els horts; ara ja no raja.

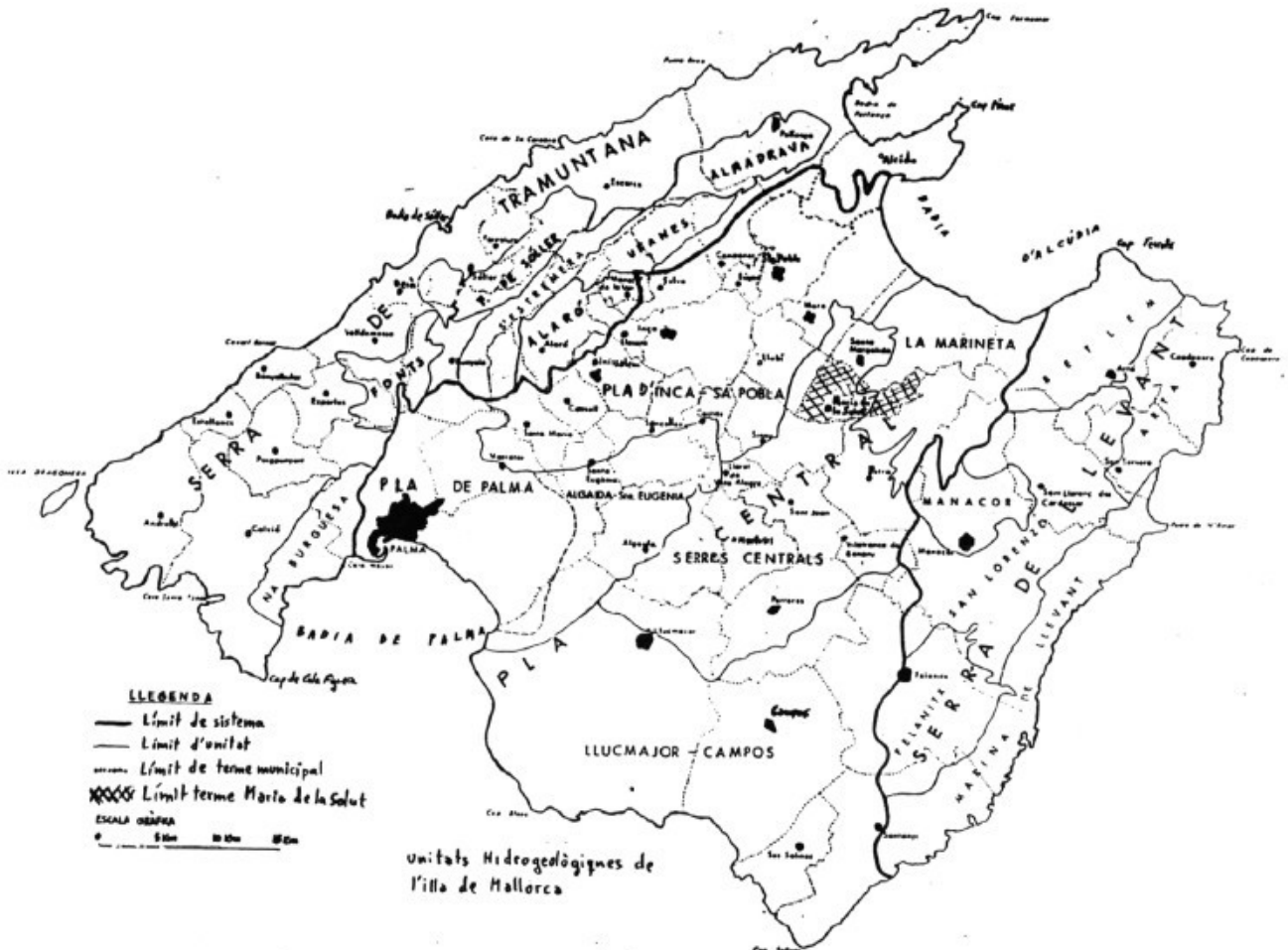
*Pot esser perfectament degut a l'extracció, no d'allà mateix. A vegades te fan un pou a una distància prudencial i al cap d'un temps al teu pou s'acaba l'aigua; què passa? que t'ha tallat l'aqüífer.

-La connexió entre la conca de Llubí-Muro i S'Albufera, quina és?

*La conca Llubí-Muro va drenant i finalment la sortida al mar

d'aquesta conca és S'Albufera. No és que sigui una sortida directa, en aquest cas S'Albufera fa de darrer gorg. S'Albufera és un lloc on hi ha una mescla d'aigua salobrosa, amb un sistema molt dinàmic. Per una part té torrents que li duen aigua, que ja gairebé és mínim, perquè per exemple al torrent d'Aumadrà, primer li han tallat la capçalera que és Cuber, després durant tot el trajecte circula per unes àrees que estan sobre-explotades i perd molta d'aigua per infiltració i ja arriba eixut. Per altra banda el torrent de Sant Miquel que gairebé no corre i que quan corre ho fa perquè brollen Ses Ufanes i va tola directa a la mar perquè varen fer els canals, cosa bastant nefasta. A més té un parell d'ullals que li drenen aigua, que és l'excedent d'aquesta conca Llubí-Muro. Després té uns altres sistemes d'entrada d'aigua de la mar, pel Pont dels Anglesos, per l'estany dels llacs i per la barra costanera també. Mentre es mantengui una entrada d'aigua salada per una banda i dolça per l'altra, es crea una interfase que és la zona d'aigua salobrosa i aigua dolça. Què passa de cada vegada més? Que la que entra de la mar és constant i pot fer retrocedir la interfase fins a convertir-lo en un llac salat. Un llac salat té la seva ecologia, per exemple els flamenc viuen dins llacs salats, però ja no podem dir que tenim una albufera, haurem de dir que tenim un Parc Natural que és un llac salat.

-Quan parles de les infiltracions que hi pugui haver per un

excés d'extracció d'aigua dolça, passaria per aquí el perill?
 *Clar, l'excedent desapareixerà. Però el perill real és fer retrocedir la falca marina, que mai més torna a avançar. I passa que la reserva que teniem d'aigua bona i dolça de tants d'hectòmetres cúbics, va disminuint. Com a exemple fàcil, és el mateix que si tenim un safareig i esbaldregam la part de dalt, encara seguirem tenint un safareig amb aigua, però amb menys capacitat. Un aquífer el pots explotar al màxim, però sense passar-se. És igual que jugar a set-i-mig, podem anar a fer set-i-mig i arriscar al màxim, però sabem que si feim vuit ja l'hem fotuda. A nosaltres ens és igual, des del punt de vista tècnic, que vagin a cercar el set-i-mig, sense passar-se i que s'enduguin un excedent d'aigua bona. Des del punt de vista social nosaltres demanam poder controlar aquest excedent, que cap any és el mateix, depèn de la pluja. I també demanam poder créixer econòmicament, perquè resulta que Calvià creix de cada dia desmesuradament i nosaltres som els que pagam els plats romputs. No podem oblidar que estam dins una comarca bastant deprimida, tots els pobles van a menys de cada dia i aleshores què passa si ens foten l'aigua. Com podem créixer? A l'hora de crear ocupació de feina, polígons industrials, etc. on les posen? Al Llibre Blanc de la Indústria, un dels punts és fer una central tèrmica per la zona de La Serra. És a dir que ens fotran l'aigua, ens col·locaran les centrals elèctriques, a Petra hi volen emmagatzemar els fems de les incineradores de Ciutat, a Alcúdia ja hi tenim una central. És que nosaltres hem d'esser el femer de Mallorca, per ells estar nets? Això és el problema greu. Des del punt de vista tècnic si que se'n poden dur d'aigua, però des del punt de vista social no hi ha dret que en El Pla ens facin aquest esclavatge. I encara els haurem de donar les gràcies perquè dos o tres de Maria i dos o tres de Llubí podran anar a fer feina a la central.

-Com va sorgir la Coordinadora en defensa de les Aigües?
 *Ja havíem començat a sentir campanes. Jo, per la meua feina de geòleg havia sentit lladrar el ca i sabia que d'un moment a l'altre mossegaria. Com que nosaltres érem els que teníem la mossegada més grossa, teníem molts de números. A la meua inauguració com a regidor vaig presentar una moció demanant que no se fes això del trasvassament i se va aprovar per unanimitat. Amb això si que el poble ha respost bé.

-A Sencelles passa el mateix?
 *A Sencelles hi ha en Ventura Rubi que és el que maneja el truí amb quatre amics seus com en Dameto. Han convençut el batle perquè faci un pou i han creat una empresa i volen vendre aigua a Palma, amb totes les irregularitats que això comporta. Ningú pot vendre aigua, perquè no és de ningú, l'aigua és de tots. Quan plou i jo vaig pel carrer me bany igual que un altre; per tant tenc tant de dret a emprar aquesta aigua que un altre, i aquests la volen vendre. Però per fer-ho han de demanar un canvi d'ús. No se pot demanar un canvi d'ús, la llei no ho permet. En Ventura Rubi diu, "jo vendré aigua a Sencelles i la que me sobri la vendré a Palma". Això no ho pot fer, perquè jo puc anar a reclamar que he tenguut la idea que el sol és meu, i tothom que se vulgui assolellar m'haurà de pagar cent pessetes cada dia, perquè jo consider

que el sol és meu. Qualsevol que ho senti me dirà que estic bollat; idò aquest senyor està encaparrodat en vendre l'aigua que també és de tots.

-A Campos, el problema amb l'aigua salada és producte d'un excés d'extraccions?

*Sí, sí, i a més a Campos ara diuen que són els pagesos els que han salinitzat l'aigua. I és cert, però és que ningú no els va informar de com funcionaven les coses. Allà hi varen anar amb uns plans de regadiu; tothom va començar a fer pous i en el moment que allò s'havia d'aturar, o per manca de voluntat política o perquè no en varen saber va arribar un moment que l'aigua sortia salada.

-Ara ja és irreversible?

*A nivell geològic tot és reversible, però estam parlant de milions d'anys. A nivell humà és irreversible.

-Aquesta aigua salada, prèviament tractada, es pot tornar a utilitzar?

*El dessalament és molt car. El dessalament pràcticament és convertir benzina en electricitat i després l'electricitat en aigua dolça. Però encara que car, és assequible. Però a Mallorca no hem de viure penjats d'un fil. Aquí podríem potabilitzar aigua de la mar, fer potabilitzadores envoltant tota l'illa. Tècnicament això és factible. Ara, el dia que no tenguem petroli, o simplement que el pugim a un preu desorbitant, què feim? Jo crec que hi ha sistemes més senzills. En primer lloc tot el que tenim, no fer-ho malbé. Després hi ha el reciclatge terciari. Hi ha el reciclatge primari, secundari i terciari de les aigües residuals. Són tres graus de tractament, primer li lleven tot el sòlid, després ja li flucuen els coloids i el tercer li lleven aquells ions que són perjudicials com per exemple la sal. Això és el que haurien de fer a Palma, tendrien un bon cabal d'aigua i a baix preu.

-Com és que no ho fan?

*Jo no som el que pren les decisions, si de mi depengués ja s'hauria fet. Això fa no sé quants d'anys que ho tenen en previsió de fer-se, però el que és cert és que SA MARINETA, o el que ells en diuen SA MARINETA, també era una previsió i ara es fa en pla d'emergència. Per què no hi fan això també en pla d'emergència? Si hi poden treure molta més aigua que la que se'n duran de Llubí!. Si nosaltres utilitzam bé els recursos i reciclam tot allò que puguem, no ens fan cap falta les dessaladores. Si tu tens un negoci i t'ho pots fer tot sense dependre de ningú, sempre anirà bé, però amb això de les dessaladores depenem completament del preu del petroli. És el mateix que passa amb l'agricultura. Com que hi ha un fort creixement urbanístic no hem de tenir agricultura. Ja ho veurem que passarà el dia que hi hagi una mica de conflicte i no arribin els vaixells carregats d'aliments. Després veurem si això d'haver destrossat l'agricultura haurà estat una bona solució.

-El món del pagès també ha de fer un canvi en el tema de l'aigua?

*Sí, el pagès va endarrerit quant a sistemes d'irrigació. Hi ha sistemes que treuen el mateix resultat, la mateixa compe-

titivitat com es diu en termes econòmics. És a dir, es pot viure igual de bé, es guanya igual i s'empra menys aigua. Això no som nosaltres els que ho hem de dir, això ho ha de dir el Conseller d'Agricultura, i en aquest tema no ha dit ni piu. On és aquest home? Pareix que només va a cobrar la nòmina. És molt fort que davant un problema com aquest no digui res el Conseller d'Agricultura, si el primer afectat és ell per l'Albufera.

-Que hauriem de fer a Mallorca?

*Elaborar plans que diguessin al pagès, guanyareu el mateix, viureu igual de bé, i en comptes de posar reg per aspersió heu de posar aquest altre sistema de reg i que la Conselleria ajudi. Perquè el primer que te dirà el pagès és que primer regava per solc i li varen dir que havia de posar aspersió, i va pagar els aspersors, ara que ja ha acabat de pagar els aspersors se li diu que posi el goteig i en acabar de posar el goteig li diran que posi una altra cosa. El problema que tenim és que a Mallorca només és pagès aquell que no té més recursos, i aquí hi hauria d'haver una pagesia conscient que sabés el que s'ha de produir. Ara haureu vist girasols per tota Mallorca; qui els ha arplegat? Jo no he vist ningú que els arplegàs. Això ha estat ludar uns doblers. Han subvencionat una sembra de girasol i no ha servit per a res. No sé si és que no saben com l'han de recollir o és que no hi ha mercat per aquest producte. Aquí el que s'ha de fer és convocar els pagesos, explicar el problema i ajudar-los a fi de poder produir la mateixa quantitat de verdura emprant la meitat d'aigua. El que no es pot fer és anar a un pagès i dir-li "enguany no reguis que nosaltres te pagarem un sou". A mi també me podrien venir a dir "enguany no vagis a explicar res als alumnes i queda't a ca teva que ja te pagarem un sou". Això de pagar un home perquè no faci feina, que és el que se demana a Binissalem als pagesos, en un país que tenim un atur molt gran i una gran crisi, és molt fort.

-Aquests dies la vostra Coordinadora, ha tornat a ser notícia per haver aturat les màquines que havien començat les obres de canalització de les aigües; com ha anat la cosa?

*En aquest cas estam parlant d'un altre tema que podríem dir completament apart. Aquí ja no parlem d'aigües. Si les obres són d'emergència i es poden fer sense projecte ni demanar permís, és molt greu

-Qui fa aquestes obres? Qui paga?

*Això ho paga el MOP (Ministeri d'Obres Públiques) de Madrid, i ho executa la Junta d'Aigües que depèn de la Conselleria. El MOP dona aquestes obres a COLPISA de Madrid, però com que no té maquinària a Mallorca les subcontracta a Melchor Mascaró de Manacor. Aquí ja se perd un tant per cent d'aquests 900 milions de pressupost, perquè el benefici d'empresa de COLPISA ja el perdem pel camí. En Mascaró comença a fer aquestes obres amb direcció de la Junta d'Aigües. És a dir la Junta li diu "aquí tens aquest home" i amb aquest home comença a fer feina. Després resulta que un home que va a donar menjar als animals que té a la seva finca, amb el seu cotxe, com cada dia, se troba el portell tot aixecat i que no pot passar i el de la màquina li diu que ja han començat les obres. Això ja és de mala educació, perquè

Els veïnats aturaren les màquines

si han de fer una obra que afecta els veïnats, quinze dies abans han de posar un cartell indicant que durant un temps el camí no serà transitable. Això ja és mala educació. L'Ajuntament vist això, ha dit aquí tallam. A més a més han de passar per dins finques de veïnats i no els avisen ni res. Després ve la gent i protesta i l'Ajuntament com a representant del poble diu basta. Si la meua gent me protesta nosaltres com a representants seus, ho hem d'aturar. Si després ho duen als tribunals i hi perdem, paciència, però al manco haurem representat els interessos del poble. L'Ajuntament ha aturat les obres, primer fins que actuïn d'una manera més civilitzada, informant per on passarà el camí, quin temps tendran tal camí intransitable i en segon lloc fins que presentin un projecte. Una vegada tenguem el projecte, l'Ajuntament i els afectats estudiarem quina és la millor solució. Saps que en fan de via a Ciutat a fer una retxa damunt un plànol, sense saber si passa per damunt un marge, un pou o una caseta. Però de moment està aturat.

-On és el pou d'extracció?

*A Llubi hi ha quatre pous que estan fets de l'any 1974, entre Llubi i Santa Margalida. Devora Sa Verdura hi tenen una estació de bombeig, un safareig i una canonada que uneix els quatre pous a dins aquest safareig. Des d'allà han de fer la canonada que l'envia a Palma. És a dir, l'aigua del pla de l'Yrida que estava fet per regar tota la comarca, ara anirà cap a Palma. Primer tenien un projecte que anava per dins camins, però ells devien pensar que això era terra i resulta que és marès, pedra, i han hagut de dur un martell i començar a picar i això ha encarat el pressupost. A més han decidit tirar tot dret per dins les finques, sense projecte ni traçat. També se passegen amb un maletí i van a veure els possibles afectats. Obren el maletí ple de duros i comencen a oferir, 25000 pts per ametller, 2000 pts. per metre lineal, tant si és un marge, com si no, etc. I si no ho vols van al veïnat. Això és caciquisme per part de l'Estat. Com que no hi cap lipus de projecte, perfectament poden anar de veïnat en veïnat.

-Amb quin suport compta la Coordinadora?

*La Coordinadora té el suport de tot el poble, de l'Ajuntament i a més hem rebut suport d'organitzacions com ara el G.O.B. Però jo exactament no estic molt en aquest tema, ja que des d'un principi vàrem dividir funcions i la meva funció en concret és la tècnica. Un altre s'encarrega de les obres, un altre que és bon pintor ens fa els posters, un altre duu el màrqueting de les manifestacions i altres actuacions. Això ens va molt bé perquè cada un té el seu cap on fer feina.

-Quina es la teva preparació tècnica per estar al davant d'una empresa com aquesta?

*Jo vaig estudiar geologia aplicada a la Universitat de Barcelona, i la part més forta d'aquests estudis és la hidrogeologia; a més vaig fer un estudi, un treball de curs

bastant important, sobre la hidràulica d'aquesta comarca. Quan vaig fer sedimentologia vaig fer una anàlisi de conca de paleohidrografia d'aquesta comarca, o sigui que més o manco m'hi vaig dedicar bastant. Encara que en l'actualitat no exercesqui com a geòleg conec la problemàtica d'aquesta zona.

I deixam en Damià. Han estat més de dues hores parlant sobre un tema que no ens pot deixar indiferents. És molt el que s'hi juguen, el que ens hi jugam. En Damià ho diu molt clar. Darrera de l'aquífer de Llubi-Muro, tocarà al de SA MARINETA. La problemàtica de Mallorca, és una problemàtica global. I això que volen fer no és més que complicar encara més la solució i retardar-la de manera inconscient.

Miquel Morey i Joan Gelabert

Festes de Maria 93

El que m'ha quedat dins la memòria és que les festes de Maria foren molt tranquil·les, participatives. A tots els actes hi havia gent. Si baixaves a la plaça des Pou trobaves un ple de gent pacífica, asseguda per aquí i per allà, parlant amb harmonia, entre famílies, entre amics, coneguts, etc. No veies gent beguda o que fes un trull molestador o que s'abusàs dels més dèbils.

Si anaves als esports, veies aquelles bicicletes que ho feien de tot per dur-s'en el premi i alguns ho aconseguien. El públic animava i participava.

Si anaves a les carreres de cotxes veies aquells bòlits que aixecaven una gran polseguera. Eren quatre cotxes mig esbanats, amb fils de ferro, reixetes i cordes. Molts d'ells ja quedaven en es tros i alguns encara hi romanen. La gent ho mirava i feia el seu comentari.

Les nits eren mogudes. El poble no havia ballat tant mai: boleros, roc, etc. I aquella quantitat tan grossa de joves damunt l'escenari imitant tota classe de cançons. Allà hi havia joves de tot color, raça, treball i condició, sense cap mania racista com a vegades anam marcats els que som més majorets. Cops de gas, escacs, esplaiers, catequistes, futbolers, etc. eren un sol cos. Quina meravella!

La missa de la Mare de Déu de la Salut, abarrotada, el cor parroquial amb el seu repertori fresquet, el predicador Miquel Gual amb el seu sermó un poc llarguet, les xeremies, l'oferta, un bon grup de capellans a l'altar i el Jaume Santandreu de mestre de cerimònies amb les seves directes i oportunes explicacions, etc., era tot un misteri que la gent sentia obertament i alegre i disfrutava dins aquesta dièncio espiritual.

Besar l'estàtua estimada, deixar una grapada de duros i passar per les exposicions era un camí que no deixava. La de Nà Maria Antònia Garau que fou encant i admiració de tothom i la de L'Ajuntament, resultat de les jornades d'estiu, on molta de gent hi havia posat les mans, fou també de molt d'interès.

Finalment i amb el temple a caramull, vengué la nit de les energies positives. Na Cassandra, el Joan, La Rosario i la santanderina ens donaren explicacions sobre les energies

curatives. Més de 20 persones pogueren experimentar la força d'aquestes energies que, en nom de l'esperit, alivien, consolen, aixequen, curen. Tots en tenim d'aquestes energies. A vegades falta descobrir-les i saber passar-les.

Es de destacar també el pal ensabonat, l'acte teatral, etc. I finalment la tercera edat tancà les festes amb un ball ben vitenc a la plaça. Aquesta preciosa tercera edat que, dies abans, vengueren al temple, en massa, on no importava que hi hagués hagut flors, ja que els nostres padrins, tan jovenets, anaven tan ben arreglats, tan nets, amb totes les joietes ben col·locades, ben lluentes, que tot aparentava un jardí viu de roses perfumades.

I que m'en direu de la primera fira de Maria de la Salut. Sense fer-ne contes, com els bolets, com els bunyols pensats i fets, ha nascut una fira. El 26, el darrer diumenge de setembre, per Sant Miquel.

Un dia de sol, la gent va sortir al carrer. Els que volien vendre, canviar o comprar, dugueren, canviaran, s'en dugueren. Era tota una festa de final d'estiu. Fins i tot l'Amo En Toni Regalat va vendre la moto que feia molts d'anys que no caminava.

Tota una glòria per Maria i una altra ploma per l'Ajuntament.

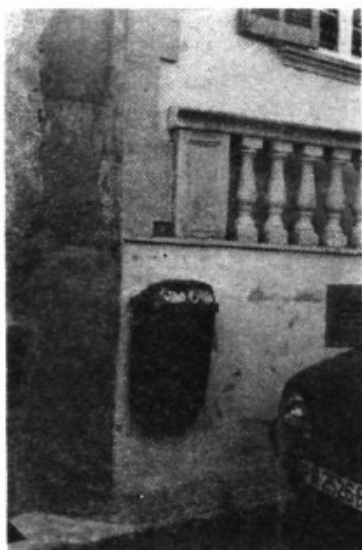
Pere Fons Pascual.

BULLIT DE NOTÍCIES

VESSA

La paperera que veis a la fotografia correspon a la que hi ha al costat de l'entrada de la guarderia. Quasi sempre està plena. Els veïnats se queixen ja que a vegades fa mala olor i l'enrevolta un eixam de mosques. Serà que ja en queden poques com ella o que ha quedat per a l'oblit?

NOVA JUNTA DE LA PENYA BARCELONISTA

Al passat número de la nostra revista us informàvem de la convocatòria d'eleccions a la Presidència de la Penya Barcelonista. Al final només l'actual president Pere Font es tornà a presentar com a candidat, cosa que va fer innecessària la votació dels seus socis.

La nova Junta, a proposta del nou president ha quedat constituïda per:

President: Pere Font Mas
 Vice-president: Esteve Ferriol
 Secretari: Pere Jordà
 Tresorer: Joan Mas
 Vocals: Enric Pozo

Rafel Mulet
 Antoni Frau
 Pep Buñola

Ens han fet saber que els socis ja poden passar a renovar els carnets per a la temporada 93-94.

Sort, i a veure si cau la quarta!

BANDERES QUE DESAPAREIXEN

Sembla que la nit en què se celebrà el karaoke, hi va haver un petit problema amb una bandera que penjava al balcó de l'Ajuntament. Uns diuen que en veure-la una mica bruta, la despenjaren per dur-la a la bugaderia. Uns altres diuen que senzillament va desaparèixer cansada de tants d'"artistassos" que pujaven a dalt de l'escenari. Finalment n'hi ha que pensen que qualcú, cansat de veure-la penjada, senzillament la despenjà. Misteris de la Sala!!

UNS PREMIS DESEQUILIBRATS

Seguint amb el tema del karaoke, no estaria gens malament que de cara als anys vinents es procuràs fer una separació entre els participants segons l'edat. Els participants més joves i els seus progenitors es queixaven de les poques possibilitats que tenien davant dels grans a l'hora

d'arribar a qualque premi.

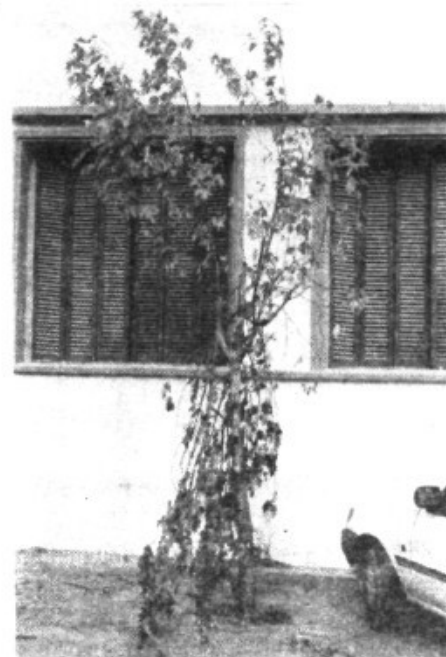
Tampoc no sobriaria el fet de la limitació de la presència dels "artistes" a dalt de l'escenari. N'hi va haver qualcun que va pujar més de mitja dotzena de vegades i amb totes les modalitats possibles. Tot això contribuiria a fer més àgil la vetllada i a fer-la més justa i equitativa entre els diferents participants.

SORTEIG DEL QUADRE CEDIT PER FERRAN PIZA.

El dia 8 d'octubre es rifarà amb combinació amb el cupó de l'ONCE el quadre cedit per Ferran Piza a la nostra Associació per a poder comprar la impressora "làsser" que hem utilitzat per realitzar aquest número de "FENT CARRERANY". Com podeu veure el resultat és una millora clara en la qualitat i impressió. A hores d'arribar a les vostres mans "FENT CARRERANY" encara podreu participar, si no ho heu fet, al sorteig i comprar bitllets als membres de l'Associació. El quadre que es rifa el podeu veure fotocopiats a diversos indrets de Maria; a SA NOSTRA, a la Papereria Ses Corbates, a Ca'n Pere des Carreró, etc... La fotocòpia a color no ha estat d'allò més encertat, emperò al natural el quadre millora molt, amb els colors més vius i ben emmarcat.

EXSECALLADA FORA TEMPS

Com podeu veure a la fotografia, alguns afeccionats a exsecalladors que no empren ni xorrac són els autors d'aquesta malifeta. Sobren comentaris. Pensam que aquest fet està carregat d'intencionalitat donats el lloc i la data en què fou comès.

GRUP PARROQUIAL D'ECONOMIA

El grup d'economia de la parròquia informa que per la festa de la Mare de Déu es varen recaptar 355.000 ptes. Aprofitam l'ocasió per donar-vos les gràcies.

BULLIT DE NOTÍCIES

PARRÒQUIES DE LA TERCERA ZONA

Dia 14 d'octubre, a les 21 hores, el bisbe convida a una trobada col·loqui i missa a Sant Francesc d'Inca, per començar les distintes activitats de les parròquies de la tercera zona.

PARRÒQUIA: ARXIPRESTAT

Dissabte, dia 23 d'octubre, els distints grups parroquials dels pobles de Sineu, Maria, Lloret, Sencelles, Costitx, Llubi, es reuniran a Costitx, a les 8'30 p.m.

CONFERÈNCIA A SA CAPELLA FONDA

El comitè Capella Fonda informa que ha organitzat una conferència col·loqui sobre Gimnàstica Conscient.

Serà el dia 16 d'octubre, dissabte, al mateix local Capella Fonda.

Conferenciant: Lenny Jordà, terapeuta corporal.

És una conferència seriosa i per a gent interessada pel tema.

La presa de consciència del cos és un treball preliminar abans de fer esport, expressió corporal o qualsevol activitat física. Ens ajuda a despertar les sensacions oprimides, latents del nostre cos, a retrobar-ne la unitat i en conseqüència, el benestar i la salut. Recuperar l'eix del cos, corregir mals hàbits corporals de la columna, dels peus, dels genolls i altres problemes patològics (ciàtica, lumbàlgia, dolors cervicals, artrosis...). Sessions individuals i grupals.

LOURDES

Un grup de 75 mariers, el darrer passat fi de setmana, férem una petita excursió per Catalunya, Andorra i sud de França. Barcelona, Andorra, Foix, Tarbes, Lourdes, Viella... foren ciutats visitades.

Varen esser dies d'amistat, alegria, divertiment, bon humor i cultura.

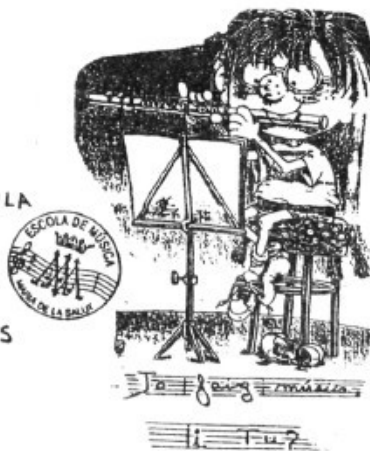
ESCOLA DE MÚSICA

OBERTA MATRÍCULA

CURS 93-94

INICI DEL CURS

- 1 OCTUBRE 93

COMENÇA EL CURS DE L'ESCOLA DE MÚSICA

Aquest mes, a partir de dia quatre, començaran les classes de música a l'escola de dalt impartides pel seu

professor, en Fèlix Aguiló Caldentei.

Sota el lema "Jo faig música, i tu?" començaran les classes de l'Escola de Música de Maria de la Salut. Serà el setè any consecutiu i ja podem parlar de titulats. Alumnes que han estat o són d'aquesta escola han obtingut o estan en disposició de sol·licitar el títol de Professor de Música de Grau Elemental.

Aquests alumnes són: Na Margalida Quetglas Vicens, Na Maribel Font Mestre i n'Antònia Maria Sureda Colombram.

Esperam que no siguin els darrers.

El proper divendres, dia 8 d'octubre, a les 21'30 h. tindrà lloc una reunió a l'Escola de Dalt per als pares dels alumnes matriculats i d'altres interessats en fer música.

CONFUSIÓ MEDALLÍSTICA

Els nins i nines que feren el cursset de natació tengueren una petita sorpresa el dia de cloenda del seu cursset. En lloc de donar-los una medalla que fes referència a l'activitat que havien fet, se'n trobaren amb una que era per als participants a qualque cursset de ball de saló. Es veu que la febre del ball fa estralls per tot arreu!

CATALANS I MALLORQUINS

Així comença una de les cançons més famoses d'en Tomeu Penya. El nostre redactor Magi Ferriol i la seva família passaven per Banyoles de camí cap a les seves vacances agostenques, quan ferer parada a Banyoles. Allí se celebraven les festes i la figura era ni més ni manco que en Tomeu. Aquest, simpàtic com sempre, quan va saber que aquella família eren de Mallorca, no solament es va voler fer una fotografia amb ells, sinó que els convidà a la verbena i així pogueren comprovar la gran popularitat que té en Tomeu per terres catalanes.

Demografia

BENVINGUTS:

Na Francesca Margalida Genovart Quetglas va néixer, el passat dia 21 de Setembre. Els seus pares són en Llorenç Genovard Alomar i na Catalina Quetglas Ferriol. Viuen al carrer Font i Roig.

Enhorabona als seus pares i demés família.

JA L'HAN FETA:

Nadal Ferriol Negre i na Catalina Mas Bergas es varen casar el dia 26 de setembre a l'església parroquial de Maria. El seu domicili és al carrer del Sol, 10.

Andrés Velez Sanchez i Catalina Castelló Mas es varen casar el dia 2 d'octubre a l'església de Maria. El seu domicili es a Campos al carrer Almeria, s/n.

Que el vostre amor no acabi mai.

TELÈFONS D'INTERÈS

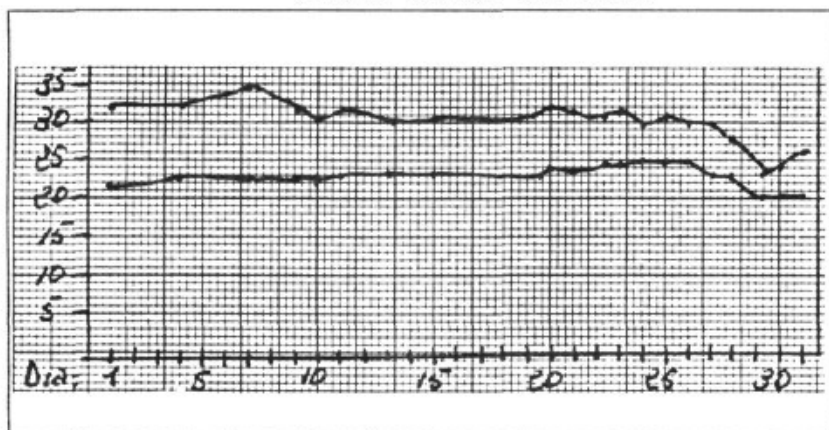
AJUNTAMENT	525002 Fax 525194
UN.SANITARIA (Cita Prèvia)	525594
APOTECARIA	525020
ESCOLA DE DALT I FAX	525083
ESCOLA DE BAIX	525252
CA SES MONGES	525144
LOCAL 3a EDAT	525564
PARRÒQUIA	525033
GESA INCA: AVARIES	500700
BOMBERS	085
AMBULATORI D'INCA	502850
SON DURETA(Centraleta)	175000
AMBULANCIES S.S. (INCA)	502850
AMBULANCIES	200362
RECAPTACIO DE TRIBUTS DELA CAIB (INCA)	505901
ADMINISTRACIÓ D'HISENDA D'INCA	505112 505150

HORARIS:

AJUNTAMENT:	de 8'30 a 15 hores.
APOTECARIA:	Matí: 9 a 13 hores. Horabaixa: 16'30 a 20'30 hores.
UNITAT SANITARIA:	de 9 a 15 hores.
BIBLIOTECA:	Dimarts,dijous i divendres: de 18-20 h. Dimecres: de 17 a 20 hores. Dissabtes: de 10 a 13 hores.
LÍNIA MARIA-PALMA:	Maria: 7'30 i 15 hores. Palma: 13 i 19 hores.
LÍNIA INCA-MANACOR:	Inca: 12'30 i 19'55 hores. Manacor: 9'40 i 18'50 hores.
PUNT D'ATENCIÓ CONTINUADA DE SINEU:	Carrer Ponent, número 3.
- Per demanar hora alservei de Pediatria heu de cridar de 8 a 14 h. al.....	855043
- Per urgències, a partir de les 15 hores heu de cridar al	520292
- Preparació pel part, postpart, control de gestació i informació sobre anticonceptius heu de cridar al	236624

El temps

MES D'AGOST DE 1993

PLUVIOMETRIA
Dia 29 .....5 litres

TOTAL: 5 LITRES

Temperatura Màxima
34'5 °C (Dia 7)
Temperatura mínima
20 °C (Dia 29,30 i 31)
Temperatura Mitjana
26'5 °C
Mitjana màximes
30 °C
Mitjana mínimes
23 °C

GRÀFICA DE TEMPERATURES MÀXIMES I MÍNIMES

Temps passat

OCTUBRE DE 1.986

- Va de comparacions.
- El valor de la lectura en l'educació.
- Cercant la nostra identitat.
- La Llei de Normalització Lingüística: Introducció.
- Com ens anomenam?
- La degradació de l'entorn natural.
- La salut ho és tot: El malalt bronquític.
- L'atracció de l'estiu: El "futbito".
- Les centrals nuclears.

OCTUBRE DE 1.987

- Comentari sobre les festes.
- Els dos sopars.
- Tensió en el meló.
- Sa Xerradeta: Enquesta sobre les festes.
- La Columna de la llengua: Els barbarismes.
- Els plataners.

OCTUBRE DE 1.988

- No hi ha més cec que qui no vol veure.
- Festes passades.
- Restes prehistòrics.
- Hans Christian Andersen.
- El bolets.
- Imatges de les festes.
- Premis 31 de Desembre de l'OCB.
- Trofeu ciclista Mare de Déu de la Salut.

OCTUBRE DE 1.989

- Opinió: Civisme a Maria.
- Homenatge a l'amo en Xesc de Son Cloquis.
- El vellmari.
- Opinió: 29 d'Octubre. Eleccions Generals.
- Piscina Municipal.
- Festes 1.989.

- Montblanc, un punt d'aturada per les normes subsidiàries.
- Sa Xerradeta amb l'amo en Bernat Quetglas.
- Feim Carrerany: Excursió al Castell del Rei.

OCTUBRE DE 1.990

- Feim Carrerany: Exposició de Rafel Forteza Costa.
- Ca'n Font i Roig a la premsa nacional.
- Sa Capella Fonda.
- El Sopar de Fent Carrerany.
- Qui amb al.lot se colga... o crònica inacabada d'una legislatura desgraciada.
- Fotos de les festes.
- Mamòria R.A.M.: Ca ses monges.
- Opinió: La mar va remoguda.
- Problemàtica dels joves als Països Catalans.
- Un ciclista de Maria als Mundials.
- Feim Carrerany: Excursió al Castell d'Alaró.

OCTUBRE DE 1.991

- Una visió de les festes.
- Viatge a la independència.
- Sa Xerradeta amb Donya Magdalena Jordà i Garau.
- Exposició de fotografia Pere Mascaró a Sa Capella Fonda.
- Opinió: Regnar després de morir.
- Diada musical.
- Carrerany Esportiu: Jeroni Bergas, millor escaquista de l'estiu a Mallorca.
- Feim Carrerany: Excursió a Sa Comuna de Bunyola.

OCTUBRE DE 1.992

- La llengua màgica.
- Les nostres possessions: Roqueta (II).
- Sa Xerradeta amb mestre Miquel Carbonell (Cuquet).
- Final de Ses Tarragones'92.
- Independents de Maria.
- Contra la macropresó de Mallorca.
- Carrerany Esportiu: Daniel Estarellas, medalla de plata al campionat d'Espanya de pista.
- Feim Carrerany: Exposició de Pep Roig a "Sa Capella Fonda".

NATURA I MEDI AMBIENT : NOTÍCIES.

El passat 28 de setembre va tenir lloc a Barcelona la Conferència Internacional sobre "Contaminació del Medi Ambient" que reuï fins a l'1 d'octubre els representants més destacats dins l'àmbit internacional del camp de la investigació i economia i a responsables polítics en la gestió de les polítiques medioambientals.

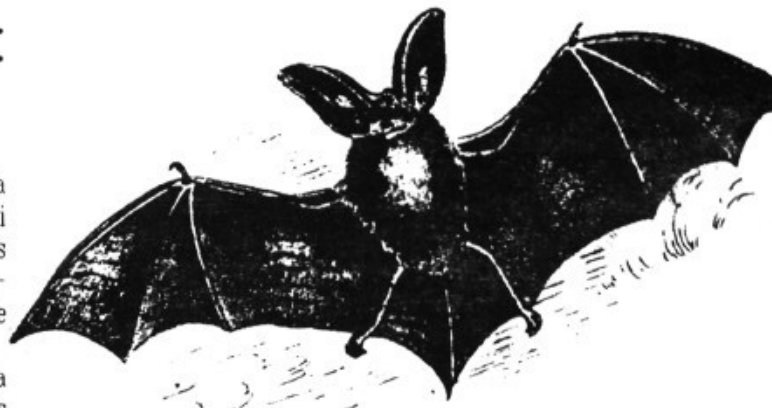
L'objectiu és tractar de forma integrada el problema de la contaminació ambiental i valorar les diferents estratègies per tal de minimitzar les conseqüències. Així mateix la Conferència servirà per plantejar les propostes i avanços de cada país quant a l'eliminació dels residus sòlids, la seva gestió, el tractament de les aigües residuals i establir la necessitat de col·laboracions transnacionals en matèria de protecció mediambiental per a la consecució del desenvolupament sostenible. (Informació: ICEP.Conference Office.ICTR Secretariat. fax 44 71 976.15.87).

Els primers polls mallorquins de Gall faver es poden observar al Parc Natural de S'Albufera i això prova l'èxit de la reintroducció iniciada l'any passat. També els becvermells s'han trobat a

gust al seu nou habitat ja que un mínim de 12 parelles s'han reproduït amb èxit i hi ha un total de més de 25 polls mallorquins. (Papers de la Natura, nº 12/92).

Una nova espècie de rata-pinyada s'ha trobat al Parc de S'Albufera, gràcies a la presència del biòleg J.F.Noblet, francès especialitzat en l'estudi de les rates pinyades. El quiròpter trobat (*Barbastella barbastellus*) està catalogat

com a amenaçat a l'àmbit europeu, ja que la seva població ha sofert una important disminució les darreres dècades.

L'any 1992 va ésser un any molt bo per a l'Àguila peixetera a les nostres illes. A Menorca, han estat quatre els nius ocupats, un més que els anys anteriors. Al Parc Nacional de Cabrera han intentat la cria dues parelles, i vuit més al litoral de la Serra de Tramuntana. Actualment hi ha calorze parelles a les Balears. (Papers de la Natura, nº13/92).

Ha sortit al carrer "Manual práctico de la CODA para la extinción de incendios" (Coordinadora d'Organitzacions de Defensa Ambiental). Des de 1961 la superfície cremada pels incendis forestals suposa ja el 20% de les masses forestals totals de l'estat; això situa Espanya com el tercer país amb més extensió arbrada i cremada per darrera d'EE.UU i Canadà. Per desgràcia a Mallorca hi ha persones a les quals els importa molt poc que els boscos es cremin i per ells va la meua enèrgica repulsa per aquest terroristes del foc.

Per altra part, la CODA acaba de publicar el passat mes de juny, el primer número de la revista "Gaia", de periodicitat mensual la qual s'aproparà de manera rigorosa i analítica als problemes de la Terra. (MOPT, Nº18/juny 93).

Pere Crespi i Salom

CURSOS ORGANITZATS PER LA "MANCOMUNITAT PLA DE MALLORCA".

Des del Servei de Promoció Econòmica de la Mancomunitat Pla de Mallorca ens han enviat un article referent als diferents cursos que han organitzat.

ESCOLA-TALLER DE RESTAURACIÓ DE PATRIMONI

L'Escola-Taller de Restauració del Patrimoni, promoguda per FODESMA, iniciarà a l'octubre els cursos de restauració del Moli des Fraret, ubicat a Montuïri i de les murades d'Alcúdia.

QUE ES UNA ESCOLA-TALLER

L'escola-taller és un programa públic d'ocupació i formació que té com a finalitat la qualificació professional de joves en atur en oficis relacionats amb la recuperació del

patrimoni artístic, històric, cultural i natural.

La inserció laboral dels alumnes, objectiu primordial de l'escola-taller, s'aconsegueix mitjançant:

* L'aprenentatge d'un ofici que té una forta demanda en el marcat de treball.

* La qualificació tècnico-professional que combina la formació amb pràctiques reals de restauració i rehabilitació.

* L'orientació i l'assessorament en les tècniques de recerca de treball i la creació d'empreses.

OBJECTIUS DE L'ESCOLA-TALLER

Els objectius de l'escola-taller són els següents:

* Formació de joves en atur en els oficis tradicionals de construcció.

* Inserció laboral dels alumnes treballadors en

finalitzar l'escola.

* Restauració del Moli d'En Fraret de Montuïri.

* Restauració d'altres elements patrimonials de la Mancomunitat Pla de Mallorca.

COM SERA L'ESCOLA TALLER?

L'escola taller de restauració de patrimoni formarà 10 alumnes en l'ofici de picapedrer-restaurador. Tindrà una durada de dos anys, i es té previst que s'iniciï per octubre del present any i finalitzar en octubre de 1995.

Es dividirà en dues etapes formatives:

Primera etapa: Període formatiu d'iniciació a l'ofici de picapedrer-restaurador, en el qual es combinen la teoria amb la pràctica. Els alumnes rebran una beca en concepte de manutenció i desplaçament durant quatre mesos.

Segona etapa: Període formatiu d'alternància amb el treball dirigit a la qualificació i especialització professional. Els alumnes seran contractats i rebran el salari mínim interprofessional durant els vint mesos restants de l'escola.

Si necessitau més informació podeu adreçar-vos a:

* FODESMA - C/ GENERAL RIERA, 111 - PALMA TEL: 173638

* SERVEI DE PROMOCIO ECONOMICA DE LA MANCOMUNITAT DEL PLA

C/HOSPITAL, 24 - PETRA TEL: 830034

* O A QUALSEVOL OFICINA DE L'INEM.

Les inscripcions es realitzen a les oficines de l'INEM.

CURS DE GESTIO EMPRESARIAL I AGROTURISME

Integrat dins el programa Ouverture ha estat promogut per la Mancomunitat Pla de Mallorca a través del Consorci pel Desenvolupament de la formació ocupacional de la Conselleria de Treball i Transports i la Conselleria d'Economia i Hisenda del Govern Balear, seguint el Pla de desenvolupament del Pla.

L'objectiu marcat pel curs és qualificar 15 persones en el camp de la gestió administrativa i per altra banda poder donar a conèixer les figures d'agroturisme i turisme rural i les seves possibilitats coma unitats d'explotació econòmica.

El curs tindrà una durada de 135 hores durant les quals s'impartiran 9 mòduls de continguts teòrics i pràctics en matèria d'administració, gestió i agroturisme.

La finalitat primordial del curs és fomentar la inserció laboral dels alumnes, tant a través de l'autoocupació com de la contractació privada.

La realització de cursos específics en matèria administrativa, sempre és valorat per les empreses a l'hora de contractar nou personal. Per altra banda, el turisme rural i l'agroturisme són dues alternatives empresarials productives que ja han començat a aparèixer de forma incipient en el Pla i que compten amb gran possibilitats de desenvolupament.

Tots els interessats en apuntar-se al curs de gestió empresarial i agroturisme es poden posar en contacte amb el servei de Promoció Econòmica al telèfon 83.00.00, de dilluns a divendres i de 9'00 a 14'00 hs.

FENT CARRERANY PARTICIPÀ AL TORNEIG INTERASSOCIACIONS

Al torneig celebrat a les passades festes de la Mare de Déu, l'equip que la nostra associació presentà va fer un paper més que bo. Si al primer partit quedàrem eliminats al darrer minut davant Cop de Gas, al partit de consolació ens imposàrem als ciclistes per dos a un. Aquí teniu la foto dels artistes pilotaires.

LES ENERGIES CURATIVES I EL CANVI D'ERA

A propòsit d'una conferència-col·loqui.

L'any 92, el poeta Xavier Abraham, conegut per la seva tasca de dinamització socio-cultural amb les famoses lectures "L'Havana de poesia", publicà el tercer poemari: "Les mosques, la por". Un poema del llibre esmentat, que gaudeix de la meua predilecció, es diu "Metropolis" i ens parla en els darrers versos de "Mil cranques/ i/ cinc-cents cranques/ que ensenyaran/ als seus fills/ a caminar de cap enrera/ més i més de pressa".

A les grans ciutats, sobre tot, es detecta una marxa cap enrera de la societat, com si ens trobàssim en una situació límit: violència, stres, incomprensió, egoisme, in-comunicació... Hi ha un adagi indi molt adient en tota aquesta història, "just abans de la sortida del sol, ens trobam en el punt més obscur". És evident que vivim un canvi d'Era: el pas de Piscis a Acuari que és un signe d'integració i d'expansió de la consciència cap a nivells superiors. Existeixen dues maneres de dur a terme aquest canvi per la via de la comprensió, les persones capaces d'entendre no viuran el canvi de manera dolorosa perquè tendran un major nivell evolutiu, de fet ja han percebut el canvi i hi treballen, es consideren laboratoris vius i s'estan transmutant. La segona via és la del dolor.

He volgut fer aquesta introducció perquè el passat 10 de Setembre vaig assistir a una conferència-col·loqui sobre energies curatives a l'església de Maria. De bell antuvi vull dir que em sorprengué la gran acollida de l'acte, que normalment sol tenir una participació minoritària. Potser que aquest nivell de participació es deu a una bona organització? o a una sensibilització especial d'aquest poble en concret envers aquests temes? -vaig pensar. És per aquest motiu que m'agradaria fer unes breus reflexions sobre l'acte en concret i les medicines alternatives en general.

Tot parlant del canvi d'Era, existeixen molts de camins per arribar-hi, ara bé, tots ells conflueixen, inexorablement, en un mateix punt. Podríem parlar d'un gran nombre de teràpies que avui per avui s'introdueixen en el nostre món:

La gemoteràpia, curació mitjançant pedres i cristalls, l'aromateràpia, la reflexoteràpia, les flors de Bach que actualment utilitzen alguns psicòlegs en les seves teràpies, amb bons resultats per cert, i més enllà del camp de les flors tenim les anomenades flors de la nova Era i les orquídies. Existeix també tot el camp de l'homeopatia, l'energo-kromo-kinese que treballa amb energies, colors i sons ... i podríem elaborar un llistat sense fi.

Ara bé, de bell antuvi hem de descobrir quina via, d'aquest ventall tan ampli, és la nostra. En aquest sentit cal seguir la intuïció personal i sinó provar una i altre alternativa sense defallir massa aviat.

Un segon aspecte important és que cal informar-se bé abans d'acudir a una consulta, perquè en aquest món, com en qualsevol d'altre, també hi ha gent que no posseeix una formació seriosa. És necessari rebutjar els sensacionalismes. La gent que vertaderament gaudeix d'uns poders especials i desitja ajudar de cor, molt sovint ho fa sigilosament, sense gaire propagandisme. Pensem que tots aquests temes s'han de tractar amb un profund respecte i cal defugir aquesta mena de "morbo" que sovinteja als mitjans de comunicació i que l'única cosa que aconsegueix és que aquests temes, tan interessants a hores d'ara, es converteixin en el contrari del que són i perdin fiabilitat.

Ja per acabar, m'agradaria apuntar tal vegada la idea que em sembla més important d'aquest escrit: Les nostres capacitats són il·limitades, però tenim bloquejos que no ens ho deixen veure ni creure. En definitiva, tot està en el nostre interior i les persones que es dediquen a treballar amb energies curatives sols canalitzen el nostre ésser de cap al descobriment i la vivència de la nostra Història Personal. En qualsevol cas us recomanaria un llibre excepcional per al canvi d'Era, malauradament no el tenim en català, es diu "El Alquimista". La història d'un jove que emprèn un llarg i emocionant viatge a la recerca d'un tresor que li permet madurar i fer coneixença d'una sèrie de persones molt especials que apareixen en el seu camí, finalment el tresor era a casa seva, és a dir, en el seu interior, però el viatge li permet descobrir i viure la seva Història Personal, així com dominar les energies que es mouen pel món.

Que tenguem un bon canvi d'Era, si la nostra Història personal ens ho permet veure.

Catalina M^a. Sala i Barceló.

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

- Centre Coordinador -

BIBLIOTECA MUNICIPAL

Carrer de Sant Miquel, 11

XARXA DE BIBLIOTEQUES DEL CONSELL INSULAR DE MALLORCA

HORARI:

Dimarts		
Dijous		de 18 - 20 h.
Divendres		
Dimercres	:	de 17 - 20 h.
Dissabtes	:	de 10 - 13 h.

A PROP DE CASA TEVA HI HA UNA BIBLIOTECA. POTS ANAR-HI, CONÈIXER-LA, SABER COM FUNCIONA... A LA BIBLIOTECA POTS VIATJAR, SOMNIAR, RIURE, INFORMAR-TE, APRENDRE I ESTUDIAR, VIURE AVENTURES AMB ELS TEUS "AMIGS DE PAPER", TOT LLEGINT ELS LLIBRES QUE DE MANERA GRATUÏTA SÓN AL TEU ABAST...

A TOTES LES BIBLIOTEQUES TROBARÀS PERSONES DISPOSADES A AJUDAR-TE A CERCAR EL LLIBRE QUE VOLS, O AQUELLA INFORMACIÓ QUE ET FA FALTA.

T'AJUDAM A CERCAR LLIBRES

ELS LLIBRES DE TOTES LES BIBLIOTEQUES SÓN ORDENATS PER UN SISTEMA QUE S'ANOMENA "CLASSIFICACIÓ DECIMAL UNIVERSAL" (C.D.U.). ÉS COM UN EDIFICI DE 10 PISOS ON VIUEN LES DIFERENTS FAMÍLIES DE LLIBRES QUE POTS TROBAR.

- 0. OBRES GENERALS
- 1. PSICOLOGIA I FILOSOFIA
- 2. RELIGIÓ
- 3. CIÈNCIES SOCIALS
- 4. OBRES INFANTILS I JUVENILS
- 5. CIÈNCIES NATURALS
- 6. CIÈNCIES APLICADES
- 7. BELLES ARTS I ESPORTS
- 8. LINGÜÍSTICA I LITERATURA
- 9. HISTÒRIA I GEOGRAFIA

A LA BIBLIOTECA HI HA UN SERVEI DE PRÉSTEC QUE PERMET ENDUR-SE LLIBRES I TENIR-LOS A CASA DURANT 1 ò 2 SETMANES. AQUEST SERVEI ÉS GRATUÏT, NOMÉS CAL FER-SE SOCI DE LA BIBLIOTECA, I PER AIXÒ HAS DE PORTAR:

UNA FOTOGRAFIA CARNET

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Ciclisme - Carrerany Esportiu - Ciclisme

Una festa completa

Cristina Fernández

La reunió ciclista que, amb motiu de les festes patronals de Maria de la Salut, organitzarem el passat dimarts dia set de setembre a l'horabaixa, es va convertir en una autèntica festa pels aficionats i ciclistes locals, tot i que els representants del nostre Club Ciclista aconseguiren el triomf absolut a les quatre curses disputades. Fou una festa completa.

GUILLEM BELTRAN I VICENÇ REYNES

Les competicions començaren amb la prova pels onze alevins, els quals completaren sis voltes al tradicional circuit urbà de 900 metres, on dos dels nostres representants, Guillem Beltrán i Vicenç Reynés (Es Cruce) ocuparen les dues primeres posicions. El primer va rodar en solitari a la primera part de la cursa i l'altre va arribar destacat. La tercera plaça va estar ocupada pel sineuer Miguel Mas, mentre que la quarta era per un altre dels nostres, Joan Barceló. De les fèmines participants,

Maria Gallego, de Derbi-Capó, va guanyar mentre Cristina Fernández (Es Cruce) va aconseguir finalitzar la cursa malgrat una avaria mecànica.

DAMIÀ BARCELÓ I ANTONI MARTORELL VICTÒRIA MONTIEL I EVA M. FUSTER

A continuació, sobre el mateix escenari, a la distància de quinze voltes, competiren els infantils i les fèmines infantils i cadets amb un total de setze participants. Una inoportuna foradada del llucmajorer Rafel Cosano, un dels homes forts de la categoria, va provocar l'atac immediat dels "nostres". Damià Barceló i Antoni Martorell (Es Cruce) rodaren sempre escapats, aconseguint prendre volta a quasi tots els seus rivals. Guanyà Barceló seguit de Martorell, mentre Lluís Ferrer i Joan Pons ocuparen les posicions tercera i quarta. Altres dues representants del CC. Maria de la Salut, Victòria Montiel i Eva M. Fuster (Es Cruce), aconseguiren les primeres posicions en fèmines infantils i cadets respectivament. Cal destacar la gran carrera de Montiel que sempre va estar al primer grup perseguidor, molt prop de situar-se a alguna de les cinc primeres posicions.

DANIEL ESTARELLAS

Nou triomf dels nostres colors a la competició per a cadets a la qual Daniel Estarellas (Es Cruce) aconseguí una nova victòria a una carrera a la distància de cinc voltes sobre l'itinerari de nou quilòmetres del circuit d'Es Rafal. Es congregaren 22 ciclistes. Cristian Retolaza (Derbi-Capó) i Xisco Mulet (Es Cruce), amb aquest ordre ocuparen les posicions segona i tercera. Amb la presència del guanyador formaren un trio capdavanter a la primera meitat de la cursa. Foren posteriorment atrapats per un altre grup de cinc unitats entre els quals es decidiren els millors llocs de la carrera. Antoni Colom i

Vicenç Reynés

Andreu Barceló (ambdós de Derbi-Capó) completaren les cinc primeres posicions. Llorenç Seguí i Antoni Obrador arribaren amb un segon grup.

FERRIOL COLOMBRAM

Ferriol Colombram (Taller Mestre) es va proclamar guanyador absolut de la carrera estel·lar, reservada per a socials a la que hi competiren un total de 58 ciclistes sobre el mateix itinerari i distància que els cadets. La cursa va tenir poca història ja que es produïren molt poques escapades. Els companys de Colombram, Guillem Quetglas i Manuel Fernández (Taller Mestre), varen tenir sempre controlats tots els intents d'escapada. Els sprints de bonificació a cada una de les cinc passades per la línia de meta decidiren la carrera ja que el guanyador es va mostrar més ràpid que els seus rivals. Arnau Comas, de Es Siurell, i Tomeu Vives, de Ford, completaren

Ciclisme - Carrerany esportiu - Ciclisme

Una festa completa

el pòdium d'aquesta carrera. Per altra banda, Manuel Fernández es va classificar segon a la categoria de veterans "A", la primera cursa a la que no guanyà la seva categoria. Cal també recordar que l'única retirada dels nostres representants es va produir en aquesta prova; fou Tomeu Arbona, després de la tercera volta.

Daniel Estarellas

El batle de Maria de la Salut, Rafel Oliver, en representació de l'Ajuntament, entitat patrocinadora d'aquesta reunió ciclista, va presidir l'entrega de premis i trofeus.

Les classificacions de cadascuna de les proves celebrades quedaren de la següent manera:

ALEVINS

1.- Guillem Beltrán	Es Cruce	8 punts
2.- Vicenç Reynés	Es Cruce	7
3.- Miquel Mas	AC Sineu	4
4.- Joan Barceló	Es Cruce	2
5.- Carles Rivera	Blau Motor	1
7.- Cristina Fernández	Es Cruce	0
8.- Pau Pira	Es Cruce	0

INFANTILS

1.- Damià Barceló	Es Cruce	15 punts
2.- Antoni Martorell	Es Cruce	9
3.- Lluís Ferrer	Wimpy	9
4.- Joan Pons	AC Sineu	5 a 1 vta
5.- Miquel Gallego	Derbi Capó	1 a 1 vta
7.- Victòria Montiel	Es Cruce	0 a 1 vta
10.- Eva Maria Fuster	Es Cruce	0 a 1 vta

CADETS

1.- Daniel Estarellas	Es Cruce	1.17.02
2.- Cristian Retolaza	Derbi Capó	1.17.09
3.- Xisco J. Mulet	Es Cruce	1.17.17
4.- Antoni Colom	Derbi Capó	1.17.17
5.- Antoni Barceló	Derbi Capó	1.17.28
6.- Antoni Pellicer	Ford	1.17.32
7.- Francesc Trujillo	P. Bover	1.18.09
8.- José Jiménez	P. Bover	1.19.08
9.- Llorenç Seguí	Es Cruce	1.19.26
10.- Daniel Pons	C. Gomila	1.23.10
12.- Antoni Obrador	Es Cruce	1.23.10
17.- Pep Lluís Mayo	IEs Cruce	1.25.23
18.- Rafel Campins	Es Cruce	1.25.23

SOCIALS

1.- Ferriol Colombram	Pr. Carbonell	1.13.35
2.- Arnau Comas	Es Siurell	1.13.39
3.- Bartomeu Vives	Ford	1.13.41
4.- J. Antoni Córdoba	Bic. Torres	1.13.43
5.- Pere Mas	Bic. Torres	1.13.44
6.- Bartomeu Gomila	Can Nadal	1.13.45

Ferriol Colombram

7.- Bernat Mesquida	Es Siurell	1.13.45
8.- Miquel Tous	CC. Artà	1.13.46
9.- Manuel Fernández	Pr. Carbonell	1.13.46
10.- Joan Santandreu	CC. Artà	1.13.46
14.- Guillem Quetglas	Pr. Carbonell	1.13.46
27.- Antoni Castelló	Pr. Carbonell	1.16.56

C. C. MARIA DE LA SALUT

Renovada la Junta Directiva del C. C. Maria de la Salut

A la reunió assembleària de socis que va celebrar el Club Ciclista Maria de la Salut el passat dissabte dia 18 de setembre al saló d'actes de la tercera edat, entre d'altres acords, es va remodelar la composició de la Junta Directiva, la qual, va quedar de la següent manera:

President: Antoni Font Bergas.

Vicepresident: Miquel Perelló Oliver.

Secretari: Tomeu Arbona Quetglas.

Tresorer: Antoni Mulet Campins.

Vocals: Gabriel Vanrell Felani, Bernat Ribas Molinas, Joan Estarellas Tugores, Pep Payeras Oliver, Joan Montiel García i Pep Sabater Vanrell.

De la resta d'acords adoptats informarem al proper número d'aquesta mateixa publicació.

Carrerany Esportiu

ALEJANDRO MARTINEZ, CAMPIÓ DEL XIII TORNEIG D'ESCACS MARE DE DEU

El passat divendres 24 de setembre, finalitzà el Torneig organitzat pel Club d'Escacs i que enguany ha batut el rècord de participants amb la presència dels millors escaquistes mallorquins. Noms com Galiana, Pont, Martínez, Cerrato... han fet que el nostre torneig s'hagi consolidat com el millor torneig obert de Mallorca. Aquest s'ha desenvolupat dins d'un clima de gran esportivitat i de gran emoció. El darrer dia encara hi havia 11 dels 54 jugadors inscrits amb possibilitats d'assolir el títol. Al llarg del torneig el Mestre Balear J.R. Galiana pareixia que tendria el títol a les seves mans, però a les tres darreres rondes, on en tenia prou amb 1,5 punts per quedar campió, només n'aconseguí 0,5 de punts. Això obrí moltíssim el torneig i al final Alejandro Martínez derrotà el president de la Federació Balear d'Escacs, i amb 6,5 punts obtingué per segona vegada l'Open de Maria de la Salut.

Respecte dels mariers, l'actuació va ser més bé discreta. Jeroni Bergas quedà 14è, Gaspar Mas 15è; només destacar el títol de millor femina del torneig a la mariera Catalina Buñola.

Aquesta va ser la classificació final:

Campió: Alejandro Martínez (So n'Oliva) 6,5

2n:	J.P. Cerrato	(Manacor)	6 p.
3r:	A. Pont	(Calvià)	6 p.
4t:	J.R. Galiana	(Polerio)	5,5 p.
5è:	J.M. Bellón	(So n'Espanyolet)	5,5 p.
6è:	J. Cisneros	(Alcúdia)	5,5 p.

Classificació Jugadors de Maria:

1r:	Jeroni Bergas	5 p.
2n:	Gaspar Mas	5 p.
3r:	P.A. Buñola	4 p.
Millor Juvenil:	Lester Tattersall (Calvià)	5,5 p.
Millor Cadet:	J.M. Astorga (Andratx)	4,5 p.
Millor Femina:	Catalina Buñola (Maria)	

MARIA DE LA SALUT SERÀ LA SEU DEL CAMPIONAT DE MALLORCA INDIVIDUAL

Sense cap dubte la Junta Directiva presidida per Miquel Ferriol Bergas, pot sentir-se prou satisfeta de l'obtenció per a Maria de la Salut, del millor esdeveniment que es podia desitjar, la prova reina de l'escacs mallorquí: el Campionat Individual de Mallorca.

Si la temporada passada es va desenvolupar al nostre poble el millor torneig de semi-ràpides, i aquest estiu s'ha disputat un Open amb participants de 1a categoria, ara el repte és encara més alt. Haurèm de demostrar a tota l'illa el poder de convocatòria del Club d'Escacs de Maria de la Salut i la seva capacitat organitzativa.

El torneig començarà el proper 2 d'octubre, amb una distribució de jugadors en tres categories: Preferent, 1a i 2a.

Alejandro Martínez, campió del Torneig de la Mare de Déu.

Totes les rondes començaran a partir de les 16.30 hores als locals de la Tercera Edat i a l'antic TELE-CLUB i finalitzaran el proper 18 de desembre. El sistema de joc utilitzat serà el suís, i les rondes dependran del nombre d'inscrits.

Des d'aquí volem agrair el patrocini del nostre Ajuntament, tant a nivell econòmic com en infraestructura, així com el suport de "Sa Nostra", "La Caixa" i Banca March, sense oblidar la col·laboració de Gràfiques Siba, Bar Cas Xigaler, Pub S'Estiu 82, Construccions Jaume Mestre, Viatges Martel, Restaurant Sa Plaça de Sineu, Grabados Llorens, Riu Fruits, Construccions Pedro Mulet, Sabateria M. Munar i Bar Can Jordi. Tots ells faran possible que el Campionat de Mallorca, a Maria, sigui una realitat.

Amb aquest gran esdeveniment, el nostre poble, gràcies a la labor de les seves entitats esportives, culturals i de temps lliure continua marcant una línia digna de ressaltar i difícilment superada per altres pobles. Recordem que el Club Cop de Gas organitzà per primera vegada una prova puntuable per al Campionat d'Espanya absolut de Trial; les millors proves ciclistes de l'illa es fan amb la participació del nostre Club Ciclista; la labor desinteressada del Grup d'Espai Es Rebrot és difícil de quantificar i els actes del Grup de Sa Capella Fonda són innombrables i de gran qualitat. Ara el torn ha arribat a l'escacs. Amb aquest campionat es quan hauran de demostrar la seva preparació organitzativa i alhora seguir deixant el pavelló marier al lloc que es mereix. Tot això, a més de seguir promocionant un esport que a altres països forma part del seu pla d'estudis i de formació humana.

Enric Pozo Mas

Carrerany Esportiu

TOTS FRUITS CAMPIÓ DE L'XIè TORNEIG DE FUTBET

Una de les fites esportives més importants de l'estiu és el Torneig de Futbol, organitzat enguany per la Penya Barcelonista i en el qual hi han participat un total de 13 equips de la nostra vila i d'altres pobles veïnats.

El sistema de competició emprat va ser, primer la lliga i després eliminatòries fins arribar a la gran final. En aquesta final TOTS FRUITS demostrà, davant de CONSTRUCCIONS R. FERRER, que era el millor equip del Torneig.

S'ha de ressenyar la gran esportivitat de tots els seus participants, així com la col·laboració especial de: Viatges Martel, Sa Nostra, Carnisseria P. Mestre, Restaurant Can Macià, Construccions J. Carbonell, així com el patrocini de l'Ajuntament. Tots han fet possible que joves i no tan joves

hagin pogut competir i alhora poder mantenir una bona forma física.

El quadre d'honor del torneig quedà així:

Equip Campió: TOTS FRUITS
 2n. Classificats: CONSTRUCCIONS R. FERRER
 3rs. " : COP DE GAS
 4ts. " : BARRALETES

Així fins a 13 classificats. La PENYA BARCELONISTA, organitzadora del Torneig, quedà classificada en 11è lloc.

Altres classificacions:

Millor jugador del torneig: G. Carbonell (COP DE GAS)
 Millor jugador, soci de la PENYA: Pere Jordà
 Màxim Golejador: Pep Mayol (COP DE GAS)
 Porter menys golejat: Xisco Mas (Cop de Gas)
 Enric Pozo Mas

F.C. MARIENSE, TEMPORADA 93/94

Quan la present edició arribi als lectors ja haura començat la temporada de futbol 93/94. Però abans de començar, volem fer un resum econòmic, en atenció als socis de l'entitat, del que va ésser la passada temporada:

RESUM ECONÒMIC DE LA TEMPORADA 92/93

INGRESSOS;

Entrades de taquilles	118.850.-
Quotes de socis	242.000.-
Ajudes Ajuntament	92.000.-

Ingressos	452.850.-

DESPESES;

Arbitratges	128.600.-
Fitxes Jugadors	122.000.-
Material esportiu	81.825.-
Sopar final temporada	39.600.-
Trofeus	8.000.-
Varis	72.120.-

Despeses	452.145.-

Saldo en finalitzar la temporada	+ 705.-
Inscripció temporada 93/94	27.800.-
Aportació directius temporada 92/93	27.095.-
Saldo dia 30 de juny 1993	000.-

Ja de ple en la nova temporada, hi ha hagut alguns canvis en la direcció del Club i noves incorporacions a la Junta Directiva, quedant composta de la següent manera:

President: Esteve MAS FERRIOL
 Vice-pnt.: Miquel GUAL GELABERT
 Vice-pnt.: Guillem MAS NEGRE
 Secretari: Josep FERRIOL TORELLO
 Tresorer i Delegat: Miquel FERRIOL NEGRE

Entrenador: Guillem CASTELLO FERRIOL

Delegat: Esteve FERRIOL CARBONELL

Vocals: Gabriel BERGAS MAS

Joan Miquel BERGAS FONT

Jaume BERGAS VANRELL

Joan TORELLO CARBONELL

Rafel BORRAS QUETGLAS

El pressupost per a la present temporada és de 493.600.- pel que és vital l'obtenció de com a mínim la mateixa quantitat de socis que la passada temporada, l'ajuda econòmica i d'assistència al Poliesportiu de SA FONT. Com a ingres atípic, aquest any s'ha procedit a pintar la paret de la part alta del camp per a publicitat d'empreses. Des d'aquí els donam el nostre agraïment.

Horaris dels proxims partits:

17 d'octubre a 15:30 MARIENSE-PT. POLLENÇA

31 d'octubre a 15:30 MARIENSE-LLUCMAJOR

En els succesius números de la Revista, anirem informant de la situació i dels resultats esportius del MARIENSE.

100 ANYS
 DE
MIRO
 ILLES BALEARS

LOURDES

En el número de setembre hi va sortir una pàgina sobre Lourdes. Era un petit escrit abans de visitar aquest lloc. Ara, després d'aquesta aviada passada per la vall de Lorda, acompanyat de 74 amics de Maria, diré el que pens. Es un pensament meu i segurament molt parcial i canviable, no petrificat o caparrut, sinó fresc, del moment i tal vegada un poc innocent.

Me sap greu haver-hi anat. En tenia més bon concepte abans d'anar-hi. No em creia trobar tant de postís, tant d'espectacle. Es veritat que en aquell multitudinari rosari amb torxes, foc i mils de candeles, amb cents de malalts dins lliteres, amb moltes persones ran de la basílica que, amb llengües diferents, raonen el misteri, etc. impressiona. Però, si, perdent la vergonya, amb la teva candeleta, camines per dins aquella multitud, per les files dels malalts, mires les cares, els ulls; alces el cap i contemples aquell anar i venir cap el micro, les banderes, els rètols, ets, arribes a la conclusió que allò és un espectacle ben muntat, una rutina, on la gent, com l'aigua, va cap a la vall. Si després tens paciència de passar bona part de la nit per la gruta, contemplar aquella filera llarga de gent que entra a la cava, fregant per totes aquelles pedres, per damunt i per davall, que són ben llises de tant de tocar-les; gent agenollada, asseguda en terra, a un parells de bancs, etc., gent en lliteres que passa i passa per la cova; una ciriada que no es pot comptar, més de 70 aixetes on la gent omple les botelles d'aigua de Lourdes que s'escamparà per tota la terra, on hi hagi catòlics, és un espectacle poc vist.

Ben de mati, a un lloc i altre, era diumenge, aplecs

de capellans celebrant misses amb llengües diferents. Un bisbe, seguit d'un estol de capellans, concelebrava a la basílica. El lloc era ple de gent uniformada, ben triats els homes de les dones, amb un ordre perfecte i un comportament impecable, com si fossin seminaristes o novícies del temps de les vaques grasses. Tot un espectacle.

Curiosament aquest dia, a Lourdes, no hi vaig veure cap pobre que demanàs almoïna. Estam acostumats que, en les catedrals o temples importants, hi sol haver gent parant la mà. Allà no n'hi vaig veure. Deu esser que a Lourdes només hi van els pobres espirituals, els rics que necessiten tornar pobres i els porcs que necessiten amagrir-se, com diu Sant Jaume?

A la Verge coronada, a aquella que diuen que és la mare de tota la humanitat, li col·loquen tants de mils de rams de flors diaris que, traduïts en blat, seria suficient per decantar una bona part de fam del món, segons Judes.

Les mils de botigues plenes de tota classe d'objectes religiosos, és la major prova de superstició negociada.

Al clergat i al govern francès li convé molt que el somni de Na Bernadeta no s'extingeixi i que, de tant en tant, es reconegui alguna acció miraculosa.

El Déu de tots els homes cura els que van a Lourdes i deixa morir els negres de Somàlia. Allà, els nordamericans, nous déus de la terra, es cuiden de posar-los a retxa o d'eliminar-los, si es posen caparruts.

Pens que Lourdes és allà on tu ets i Déu és l'amor que tu tens als altres. No corris per trobar la curació, la tens dins tu. Ets tu mateix. Quan el sol et dona calor, és Déu que et toca. Quan l'aigua et refresca el cos, és Déu que et banya. Quan una persona t'abraça, és Déu que t'estima. Allò que tu creus que és Déu, segurament és Déu per a tu.

Pere Fons Pascual

